

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

FACULTAT DE DRET

**RÈGIM JURÍDIC DE LES ILLES
ARTIFICIALS: ESPECIAL
REFERÈNCIA A LES “*FLOATING
CITIES*” I LA SEVA POSSIBLE
VIABILITAT COM A NOUS ESTATS**

GERARD ROIG FONT

TREBALL FINAL DE GRAU DRET

TUTOR: JAUME MUNICH I GASA

10 DE MAIG DEL 2019

ABSTRACT

Els efectes d'un canvi climàtic accelerat durant el Segle XXI comencen a preveure un futur ple de conseqüències devastadores, entre aquestes l'augment del nivell del mar. Per tal de superar aquesta adversitat, i evitar la desaparició de diferents illes, l'enginy humà evoluciona cap al disseny de noves estructures que permetin construir illes per sobre del nivell del mar, i així pal·liar d'alguna manera la catàstrofe natural anunciada.

Aquest treball, busca establir un marc normatiu per a aquest tipus d'instal·lacions, consolidant-ne un règim jurídic per quan siguin una realitat, i analitzar en profunditat si tals construccions són susceptibles de configurar un verdader Estat en un futur d'acord amb el dret internacional vigent i tota la normativa que en forma part. Un estudi de la naturalesa jurídica i conceptual de les illes artificials, però enfocat a la naturalesa del que es coneix com a "*floating city*" i el seu encabiment en un món cada vegada més globalitzat.

ABREVIACIONS

AGNU	Assemblea General de les Nacions Unides
CNUDM	Convenció de les Nacions Unides sobre Dret del Mar
DI	Dret Internacional
ILC	International Law Commission
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
NU	Nacions Unides
PF	Polinèsia Francesa
USA	Estats Units d'Amèrica
TPJI	Tribunal Permanent de Justícia Internacional
TIJ	Tribunal Internacional de Justícia
ZEE	Zona Econòmica Exclusiva
ZIFMO	Zona Internacional dels Fons Marins i Oceànics

ÍNDIX

ABSTRACT.....	i
ABREVIACIONS.....	ii
INTRODUCCIÓ	5
PART I – GENESIS I RÈGIM JURÍDIC DE LES “ <i>FLOATING CITIES</i> ”	7
A. LES “ <i>FLOATING CITIES</i> ”	7
1. Instal·lacions prèvies a les “ <i>floating cities</i> ”	7
2. Delimitació i evolució de les “ <i>floating cities</i> ”	8
B. RÈGIM JURÍDIC DE LES ILLES ARTIFICIALS.....	12
1. Primeres aproximacions a la regulació de les illes artificials i al concepte d’illa natural	12
2. Concepte d’illa artificial.....	15
3. Règim jurídic de les illes artificials segons la CNUDM	18
C. RÈGIM JURÍDIC APLICABLE A LES “ <i>FLOATING CITIES</i> ”	23
1. Inaplicació del concepte de vaixell a les “ <i>floating cities</i> ”	25
2. Concepte i regulació de les instal·lacions marines	27
3. Aplicació del règim jurídic de les illes artificials a les “ <i>floating cities</i> ”	30
PART II - CONFIGURACIÓ DE LES “ <i>FLOATING CITIES</i> ” COM A NOUS ESTATS	34
A. L’ESTAT I ELS POBLES COM A ACTORS INTERNACIONALS	34
1. L’Estat com a subjecte internacional	34
2. Els pobles dins del Dret Internacional	38
B. ESTATALITAT DE LES “ <i>FLOATING CITIES</i> ”	44
1. La viabilitat de les “ <i>floating cities</i> ” com a nous Estats	44
2. El dret a decidir com a mecanisme d’establiment de nous Estats “ <i>flotants</i> ”: especial referència al cas de la Polinèsia Francesa	48

CONCLUSIONS	54
A. DOCUMENTS	58
1. <i>Tractats Internacionals</i>	58
2. <i>Jurisprudència</i>	58
3. <i>Documents de les Nacions Unides</i>	59
4. <i>Altres documents</i>	59
B. DOCTRINA.....	60

INTRODUCCIÓ

El segle XXI marca una nova era respecte als segles passats, la mentalitat i l'enginy humà s'estén cap a horitzons que pensats fa una dècada serien inimaginables. Aquesta constant evolució, accelerada durant el present segle, ha comportat que els humans siguem capaços de crear el millor dels projectes, però al mateix temps també del pitjor. És per això, que una nova problemàtica haurà de fer-se front en el futur, el canvi climàtic, heretat de les males praxis d'alguns dels nostres avantpassats i agreujats per la societat actual.

La globalització del planeta, tot i ser un gran avenç social i econòmic per la societat internacional, en contraposició ha accelerat el canvi climàtic, que comportarà greus conseqüències mediambientals. Entre un dels possibles efectes del canvi climàtic hi trobem l'augment del nivell del mar, que aparentment per la gent que no viu a prop d'ell no és rellevant, però sí que ho és per tota aquella gent que necessita el mar per subsistir. Sabem ara, que si el problema segueix al mateix ritme experimentat durant aquest segle, o s'incrementa, moltes de les meravelloses illes, a les que moltes persones van a fer el turista, desapareixeran sota el nivell del mar.

Aquest treball versa sobre algunes de les mesures, que l'enginy humà ha sigut capaç d'idear per fer front, no només al problema de l'augment del nivell del mar, sinó a alguns altres exposats en el present anàlisi. L'estudi busca presentar un projecte innovador al lector, les "*floating cities*", ciutats que floten sobre l'aigua, que segons els seus ideòlegs, serà un mecanisme per combatre l'augment del nivell del mar.

Després d'apreciar l'èmfasi que els pensadors del projecte anuncien en el seu espai *web*, i gràcies a la presentació del tema per part del tutor d'aquest treball durant el transcurs de l'assignatura de Dret Internacional Públic, vaig decidir indagar en aquesta interessant qüestió, per tal de conèixer de primera mà la figura de les "*floating cities*" i estudiar-ne un règim jurídic que permeti regular-les quan es faci efectiva la seva implementació.

En relació a la metodologia del treball, té un enfocament interdisciplinari que dóna prioritat a l'àmbit jurídic, ja que no només es relaciona les diferents figures amb el dret marítim internacional, sinó que també s'estudia una futura configuració de les

“*floating cities*” com a nous Estats. Per aconseguir l’elaboració del treball, han sigut necessàries les aportacions de moltes i diverses opinions dels diferents iusinternacionalistes per tal de delimitar apropiadament els termes emprats, perquè el Dret Internacional (DI) és per definició ambigu, complex i dispar, que només es pot comprendre i contextualitzar acudint a la doctrina iusinternacionalista.

Basant-nos en la normativa internacional, unida a les visions doctrinals o científiques dels diferents autors, el treball busca donar al lector una visió global i pròxima a aquest tipus de construccions marines i el seu règim jurídic dins del marc actual, en concret a les illes artificials i a les “*floating cities*”, i el seu estudi relacionat amb la creació i formació d’ens que puguin ser reconeguts com a subjectes internacionals per la comunitat internacional.

Per arribar a l’objectiu mencionat anteriorment, s’organitza el treball en dues parts clarament definides: La primera part versa sobre la presentació de les “*floating cities*” i la seva delimitació dins del projecte del *Seasteading Institute*¹. Seguidament, es detalla a profunditat la relació de les “*floating cities*” amb les illes artificials, presentant el règim jurídic previst per a aquestes figures en la normativa internacional i l’estudi de la inclusió de les ciutats flotants dins de la mateixa regulació. Tanmateix, es busca separar les “*floating cities*” d’altres figures marines dins del DI i la possible comparació amb les instal·lacions marines. En la segona part, s’utilitza el règim presentat en la primera part per estudiar si les construccions enteses com a “*floating cities*” vistes anteriorment poden configurar-se com a Estats dins del DI, inclosa tota la normativa referent a l’estatalitat, i també, si poden ser compresos dins de la concepció internacional de poble. Ulteriorment, el treball finalitza amb la presentació de deu conclusions que sintetitzen l’anàlisi realitzat, i exposen el més rellevant de l’estudi.

¹ THE SEASTEADING INSTITUTE, disponible a <https://www.seasteading.org/> [consultat el 21 d’abril de 2019]

PART I – GENESIS I RÈGIM JURÍDIC DE LES “FLOATING CITIES”

A. LES “FLOATING CITIES”

1. Instal·lacions prèvies a les “floating cities”

En el transcurs de la història, el mar sempre ha sigut un medi en disputa, ja fos per la voluntat d’obtenir recursos, o bé, perquè els Estats es trobaven en la disjuntiva i la necessitat d’augmentar el seu control sobre els espais marítims que els rodejaven, expandint els seus límits i poders més enllà de terra ferma.

Fruit de totes aquestes reivindicacions i disputes, el dret marítim i el DI ha anat evolucionat en paral·lel, creant tot classe de figures noves inimaginables de pensar segles abans. Actualment, la tecnologia a posat a l’abast dels Estats mecanismes per guanyar terreny al mar i també, instruments per poder pal·liar els efectes d’un canvi climàtic cada vegada més present.

El treball s’enfoca concretament en uns certs tipus de mitjans, les illes artificials que ja són una realitat a la pràctica, però també les “*floating cities*” com a concepte relacionat amb aquestes. Com hem dit, mitjançant aquestes illes, alguns Estats busquen expandir els seus límits marcats pel DI i exercir les seves facultats de control més enllà d’allò fixat en les normes, creien que les illes artificials són un bon mecanisme per a fer-ho².

Ara bé, no només es conceben construccions similars a les illes, sinó que també parlarem d’altres instal·lacions marines que els Estats porten dècades construint de forma lliure, ja siguin per a l’explotació dels recursos naturals que s’hi troben, o bé sigui per l’exploració marina, molt menys freqüent que el primer tipus.

Les illes artificials com altres instal·lacions marines, tenen una implementació real i un règim jurídic, les ambdues coses que li manquen a les “*floating cities*”, és per això que cal primer delimitar el concepte d’aquesta construcció i després explorar-ne un règim per superar les llacunes normatives.

²ZOHOURIAN, M. A., “The real nature of artificial islands, installation and structures from perspective of law of the sea” *Asia-Pacific Journal of Law, Politics and Administration*, 2 (1), 2018, p. 13-26.

2. Delimitació i evolució de les “floating cities”

No és fins recentment, que comença a aflorar un nou concepte dins del món marítimo-jurídic, les “floating cities”, que cada cop agafa més força. Aquest projecte sorgeix inicialment amb la intenció de crear ciutats en alta mar, fora de tota relació amb qualsevol Estat, per tal de generar una nova organització social semblant al model de la Grècia antiga, les ciutats-Estat³. Els seus impulsors, creuen que aquest tipus de construccions, són un mecanisme per revertir alguns dels problemes que afronta la societat internacional en les pròximes dècades, com ara l'augment del nivell del mar, la sobrepoblació o la governança deficient dels Estats⁴.

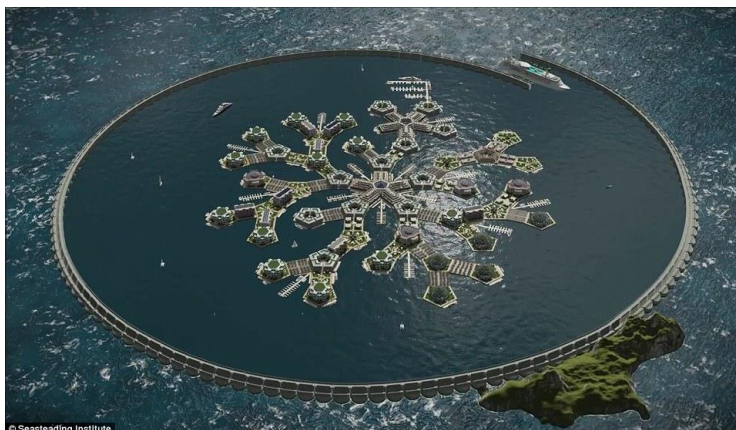
Cal recordar, que el 71% de la superfície de la Terra està coberta per aigua, i que tanmateix, el nivell del mar puja a un ritme cada vegada més ràpid de forma alarmant a causa del canvi climàtic⁵ i cada vegada hi ha més persones vivint entre nosaltres, circumstàncies que porten a certs individus i a organitzacions a idear possibles estratègies per afrontar aquests problemes mitjançant la creació de nous habitats pels humans en espais marítims. Com que l'augment del nivell del mar comportarà la desaparició d'illes naturals, les “floating cities” s'erigeixen com a mecanisme de superació d'aquesta adversitat⁶.

³ GALLEGO, J., “Aristoteles, la ciudad-estado y la asamblea democrática. Reflexiones en torno al libro III de la política” *Gerion Revista de Història Antigua*, 14, 1996, p. 142-148.

⁴ THE SEASTEADING INSTITUTE, disponible a <https://www.seasteading.org/> [consultada el 5 de març de 2019]

⁵ IPCC, *Climate Change 2014. AR5 Synthesis Report. Contribution of Working Group I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Geneva, 2014; IPCC, *Global warming of 1.5° C*, octubre, 2018; U.S. GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM (USGCRP), *Climate Science Special Report*, Fourth National Climate Assessment (NCA4), volume I, 2017; U.S. GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM (USGCRP), *Impacts, risks, and adaptation in the United States*, Fourth National Climate Assessment (NCA4), volume II, 2018.

⁶ NUNEZ, C., “Sea level rising”, 19 de febrer de 2019, National Geographic, disponible a <https://www.nationalgeographic.com/environment/global-warming/sea-level-rise/>. [consultat el 2 d'abril de 2019]; GAGAIN, M. “Climate change, sea level rise, and artificial islands: saving the Maldives “statehood and maritime claims through the constitution of the oceans”. *Colorado Journal of International Environment Law & Policy*, 23, 2012, p. 77.

Gràfic I

En relació al concepte d'illa flotant encara no hi ha un concepte final determinat, ja que tot just és un projecte teòric sense implementació pràctica. En un primer moment, la nostra percepció del terme responia al fet que tals ciutats eren una gran plataforma o un conjunt de plataformes, com s'aprecia en la fotografia del gràfic I, que suraven sobre el nivell del mar sense cap tipus de connexió amb el fons marí, però la nostra visió no era una percepció generalitzada.

Per tal de saber en què consistia el projecte d'aquestes ciutats, ens vam posar en contacte amb *The Seasteading Institute*, amb seu a *Silicon Valley*, per tal que ens resolguessin alguns dubtes que ens suscitava el projecte respecte a certs temes com ara, si les ciutats tenien connexió amb el fons marí. Ells van resoldre els nostres dubtes, afirmant que entre totes les propostes que havien estudiat com a viables, s'havien decidit pel model que els donava millor estabilitat, que no era un altre que la fixació dels fonaments de l'illa en el fons marí⁷.

D'aquesta manera, segons el nostre entendre, es relacionava de forma directa la idea de “*floating city*” amb la idea d'illa artificial, obrint la porta a una possible concepció d'aquest terme que fins ara no s'havia estudiat. Un model innovador que

⁷ Vegis el vídeo proporcionat per *THE SEASTEDING INSTITUTE*, on s'aprecia l'enginyeria tècnica de les “*floating cities*” tal com es recull en el projecte actual, disponible a <https://www.youtube.com/watch?v=q9QdEN0iS9Q&feature=youtu.be> [consultat per última vegada el 2 d'abril de 2019]

s'escaparia de la visió tradicional d'illa artificial, basat en una acumulació de sorres o en la solidificació de conglomerats.

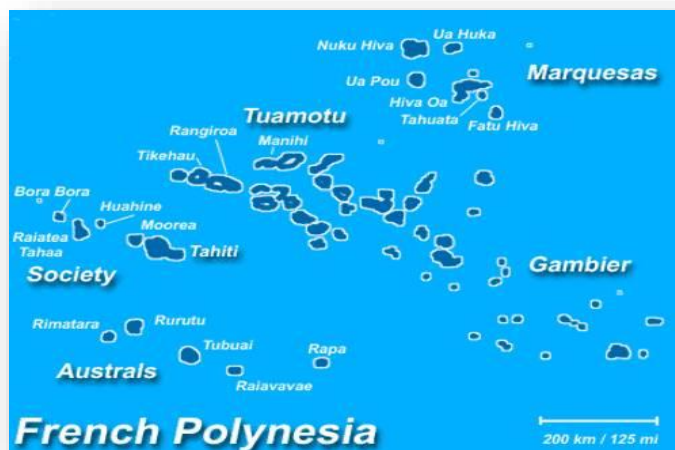
Així, encara que de forma aparent són construccions que floten sobre l'aigua sense connexió amb el fons, certament sí que estan connectades o ancorades en el fons marí, semblants a les illes artificials, o fins i tot, a instal·lacions marines com v.g les plataformes petrolíferes⁸, com veurem *infra*. Addicionalment, l'actual projecte inclou l'edificació d'un escull artificial que protegeixi la ciutat de les inclemències meteorològiques, fixant encara més la ciutat en una ubicació concreta i permanent.

Centrant-nos en el punt de vista territorial, en el seu origen, les “*floating cities*” havien estat pensades per a ser concebudes en alta mar, per en un futur poder ser reconegudes com a autèntics nous Estats en el marc del DI. Ara bé, la proposta que es presenta pel 2020 és una ben diferent, el *Seasteading Institute* canvia el seu plantejament originari, per encaminar les “*floating cities*” cap a la construcció de ciutats flotants en aigües territorials d'un Estat que els permeti construir dins dels seus límits marins, un Estat hoste.

Concretament, la zona on es vol desenvolupar el projecte és actualment, la Polinèsia Francesa, formada per un conjunt de 118 illes al sud del pacífic⁹. De fet, no és un Estat sinó que és una col·lectivitat d'ultramar, una divisió administrativa francesa inclosa dins de la Constitució d'aquell país, així doncs, l'Estat és el francès. Amb el seu estatus especial sota la denominació de país d'ultramar, la Polinèsia Francesa està dotada de certa autonomia, amb un president i representació en l'àmbit del pacífic.

⁸ BRIJ. M. D., “Offshore platforms: a legal overview in Indian Ocean perspective”, *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India*; 9 (1), 2013, p. 82; RICHARDS. K. R., “Deepwater mobile oil rings in the exclusive economic zone and the uncertainty of coastal state jurisdiction”, *Journal of International Business and Law*; 10 (2), 2011, p. 387-393.

⁹ ZOLFACHARIFARD, E., “Plans for world's first 'floating city' unveiled: radical designs could be built in the Pacific Ocean in 2019”, *Daily Mail Online*, 17 de gener del 2017, disponible a <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4127954/Plans-world-s-floating-city-unveiled.html> [consultat el 30 de gener 2019].

Gràfic II

L'acord que actualment està en negociació, podria permetre la creació de la primera “floating city”, però abans d’obtenir la llum verda, els òrgans regionals volen tenir la certesa de què el projecte serà beneficiós per l’economia local de la zona, buscant contraprestacions beneficioses per l’Estat hoste, i a més a més, a què intenti evitar problemes mediambientals derivats de tals construccions d’acord amb un desenvolupament sostenible¹⁰.

Com hem vist *supra*, la idea inicial consistia en la construcció en alta mar, però els impulsors¹¹ van adonar-se’n que si construïen la ciutat a prop d’altres zones amb habitants, això els permetria exportar béns fabricats a la ciutat flotant a la resta d’Estats, i a l’estar més a prop de les diferents illes, quedaven millor resguardats de les tempestes marines.

Atès que el projecte encara està en fase embrionària, això provoca que encara no sigui una realitat jurídica dins de la pràctica real, el que fa d’aquest model d’illa, una oportunitat per a realitzar un estudi detallat que permeti dirimir els potencials

¹⁰ Vegis la Resolució 70/1 de l’Assemblea General de les Nacions Unides, “*Agenda 2030 per el desenvolupament sostenible*”, de 25 de setembre de 2015,

¹¹ THE SEASTEADING INSTITUTE., “The Floating city project: research conducted between march 2013 and march 2014” p. 35-89; disponible a http://www.seasteading.org/wp-content/uploads/2015/12/Floating-City-Project-Report-4_25_2014.pdf [consultat a data de 30 de gener de 2019].

límits d'aquestes figures dins de l'ordenament jurídic internacional, en el marc actual.

Contràriament al que es podria pensar, una “*floating city*” podria ser un concepte assimilable a les illes artificials, comportant l'obligació d'explorar en primer lloc l'abast i el règim jurídic de les illes artificials, per aquesta manera, entreveure una potencial regulació de les “ciutats flotants”. Tanmateix, aquest projecte va més enllà de l'illa artificial, ja que la voluntat final dels promotors és la creació d'autèntics nous Estats, un nou sistema de governança susceptible de convertir-se en Estat independent d'acord amb l'estipulada normativa internacional, fent extensible l'anàlisi del treball a la viabilitat com a Estat.

B. RÈGIM JURÍDIC DE LES ILLES ARTIFICIALS

1. Primeres aproximacions a la regulació de les illes artificials i al concepte d'illa natural

Una de les reclamacions històriques més repetides pels Estats sempre ha sigut la possibilitat d'expandir la seva sobirania més enllà del territori terrestre. En aquest sentit, el 1930 té lloc la Conferència de Codificació de la Lliga de les Nacions amb l'intent de codificar normativa sobre certs temes, entre ells alguns referents al mar com ara les aigües territorials dels Estats¹².

Aquesta Conferència podria considerar-se un avantpassat de les futures Conferències, i segons alguns experts, també suposa l'origen de la creació de les Nacions Unides. Tot i que en dita conferència no s'aconsegueix cap acord, el debat relatiu al dret del mar versava sobre els límits de les aigües marítimes territorials i el control dels Estats ribereus. En aquells moments la possibilitat d'illes artificials en el mar quedava remota¹³.

¹² SATRIA, D., et. al., “The Hague codification Conference of 1930 and Convention of the high seas 1958”, *Universitas Sebelas Maret*. p. 5, disponible a https://www.academia.edu/31763533/THE_HAGUE_CODIFICATION_CONFERENCE_1930_AND_CONVENTION_ON_THE_HIGH_SEAS_1958.docx [consultat el 23 d'abril]

¹³ ZOHOURIAN, M.A., *op. cit.* p. 18-20.

Dins del DI, trobem una gran quantitat d'instruments creats tant per les Nacions Unides com també altres creats per diferents Organitzacions Internacionals. Respecte al mar, les normes més importants han sorgit de la consecució de Conferències de les Nacions Unides sobre dret del mar, la primera Conferència del 1956¹⁴, la segona Conferència del 1960¹⁵ i la tercera Conferència del 1982. Des de la primera conferència, la voluntat ja era dotar als Estats de sobirania més enllà dels límits terrestres confeccionant un nou règim marítim, i amb les posteriors conferències, els objectius de la primera continuen presents, de manera que es busca ratificar els acords conclosos el 1958 i consolidar-los definitivament, però al mateix temps es buscava aprofitar les conferències per desenvolupar nous temes arribant a nous consensos.

Així des del 1930 fins al 1982, es produeix una evolució jurídica progressiva en paral·lel a una evolució històrica dels Estats, que permetrà adoptar la Convenció de Nacions Unides sobre Dret del Mar (CNUDM en endavant)¹⁶ que coneixem avui. No obstant, les Convencions de 1958 segueixen estant en vigor en aquells països part que no han signat o han signat però no han ratificat la Convenció de 1982¹⁷.

Respecte de les illes, el primer acord internacional en aquesta matèria es desenvolupa en la Conferència de 1958 i es troba en la Convenció del Mar Territorial i Zona Contigua. En aquesta Convenció, es defineix l'illa com una extensió natural de terra, rodejada d'aigua, que es troba sobre el nivell del mar en plenamar (article 10), indicant, a més a més, que el règim de les illes es regula per les disposicions contingudes en tal Convenció. Seguint el fil, l'article 4, permet que

¹⁴ La Primera Conferència va concloure el 1958, adoptant les següents convencions: Convenció sobre Mar Territorial i Zona Contigua, Convenció sobre Alta mar, Convenció sobre Plataforma Continental i Convenció sobre Pesca i Conservació de recursos vius en l'Alta mar.

¹⁵ Aquesta segona conferència de 1960, no va ocasionar cap tipus d'acord internacional entre els Estats, ja que cap mesura per l'amplada del mar territorial va arribar a un quòrum necessari.

¹⁶ La Convenció de les Nacions Unides sobre Dret del Mar (CNUDM), es redacta el 30 d'abril de 1982, però no és fins el 16 de novembre de 1994 que entra en vigor. Actualment consta de 168 firmants, entre els quals cal destacar l'absència d'una de les grans potències com els Estats Units d'Amèrica, o altres Estats com Israel, Perú, Turquia o Veneçuela.

¹⁷ TANAKA, Y., *The International law of the sea*, Cambridge, 2015, p. 93-101.

les illes siguin utilitzades per a calcular la línia de base a partir de la qual es mesura el mar territorial¹⁸.

En la Convenció de la Plataforma Continental de 1958, l'article 5, preveu que les instal·lacions construïdes de forma artificial per explorar i explotar recursos naturals, no tenen la condició d'illa, i no tenen mar territorial propi. Aquestes construccions tindran només 500 metres al voltant com a pròpies i no podran establir-se on dificultin el tràfic marítim. La primera Conferència de les NU sobre Dret del Mar doncs, no inclou cap menció a l'illa artificial, tot i que parla d'instal·lacions genèriques, previsiblement orientades a l'explotació dels recursos.

El recull de les primeres convencions sobre l'illa natural, es veu posteriorment plasmada en la CNUDM, ja que el contingut no canvia, ratificant-ne el concepte. I no tan sols el concepte d'illa, sinó que molts dels continguts de les Convencions de 1958 es troben en la CNUDM de 1982 idènticament o amb algunes modificacions. No obstant, la III Conferència de les NU sobre Dret del Mar, inclou molt més que el que es recull en la primera, entre altres temes, es preveu un règim específic per les illes artificials sense arribar a definir-les.

Abans de determinar el concepte d'illa artificial, cal definir en primer terme el concepte d'illa natural que recull la CNUDM, per veure si ambdós termes són similars. Seguint aquest text i segons el seu article 121 anomenat règim de les illes, una illa és una extensió natural de terra, rodejada d'aigua, que es troba sobre el nivell d'aquesta quan es troba a plenamar, de forma idèntica al precepte que es recull en la Convenció de Mar Territorial i Zona Contigua de 1958¹⁹.

A efectes literals, aquesta definició ja elimina qualsevol mena d'inclusió del terme illa artificial dins de l'illa natural, perquè com la paraula artificial indica, són entitats creades per la mà de l'home. D'aquesta manera, l'illa artificial no pot integrar-se dins del règim del 121.1 CNUDM. Tanmateix, les illes naturals es sotmeten al règim previst per la CNUDM pel que fa a l'atorgament dels

¹⁸ OXRAN, B.H., "Drawing lines in the sea" *Yale Journal of International Law*, 18 (2), 1993, p. 664-669.

¹⁹ Vegis l'article 10 de la Convenció de Mar Territorial i Zona Contigua de 1958 en relació a l'article 121 de la CNUDM 1982.

corresponents espais marítims, el mar territorial²⁰, la zona contigua, la ZEE, i la plataforma continental, un règim que com veurem no és aplicable a les artificials.

Considerant l'article 121 apartat tercer, trobem les roques no aptes per a la vida humana o per una vida econòmica pròpia, negant qualsevol tipus d'atribució sobre la zona econòmica exclusiva o la plataforma continental, però degut al seu origen natural, aquestes roques tampoc poden ser illes artificials.

En definitiva, la CNUDM conclou la part VIII, relativa al règim de les illes, sense mencionar cap tipus de construcció artificial que pogués considerar-se com a illa, però sí que fa menció expressa a roques no susceptibles d'estendre l'abast de les facultats estatals.

2. Concepte d'illa artificial

Tal com hem constatat, l'illa artificial com a concepte taxat no existeix dins del marc del DI previ a la III Conferència de NU sobre Dret del Mar, i és en aquesta última on per primer cop es recull un règim aplicable a tals illes, però sense clarificar-ne una definició concreta. La CNUDM adoptada en dita Conferència, no entra en vigor fins a l'any 1994, però tot i que pot semblar antiga per nosaltres, ja preveu certs aspectes d'elles, sent en aquesta norma on buscarem delimitar la figura.

El concepte d'illa artificial, entenem, és un concepte que hauria d'anar més enllà de les mencionades roques naturals i engloba molt més que algunes *instal·lacions* marítimes, com ara una plataforma d'extracció de carburants, ja que les illes poden ser construïdes per qualsevol tipus de propòsit, com l'exploració, l'extracció o el simple fet de ser un habitat per l'ésser humà.

Cal dir que hi ha certs autors²¹, que abans de la CNUDM delimitaven tant el concepte d'illa artificial com el d'instal·lacions, i afirmaven que les illes artificials

²⁰ El mar territorial és la franja adjacent a la costa i sotmesa a la sobirania d'un estat, sent la seva extensió màxima 12 milles nàutiques contades mitjançant les línies de base. Sent la línia de base normal, el traçat de la costa en marea baixa, o bé si hi ha profundes obertures en la costa o una franja d'illes pròximes, es pot fer un traçat de línies de base rectes.

²¹ SOONS, A. "Artificial islands and installations in international law" *Occasional Paper Series Law of the Sea Institute University of Rhode Island*, 22, 1974. p. 1-3.

“són aquelles estructures creades per substàncies naturals com sorres, roques o grava”, i que d’altra banda, les instal·lacions són aquelles “estructures que descansen sobre el fons marí a través de pilars o tubs”. Diferenciant-les per l’estructura que configura la construcció i no per la finalitat que poguessin tenir.

D’altra banda, queda pales que en tot cas les semblances podrien presentar-se entre les illes i les instal·lacions, però no podrien presentar-se respecte del vaixell. Segons el Diccionari Marítim Internacional²², els *vaixells* “són bucs totes les embarcacions capaces de suar a l’aigua i són més grans que les embarcacions de rem. El terme embarcació inclou totes les descripcions de motocicletes aquàtiques o qualsevol altre material artificial que pugui utilitzar-se com a mitjà de transport a l’aigua”²³. D’aquesta manera, eliminem qualsevol possibilitat d’assimilar els bucs amb les illes artificials, ja que aquestes parteixen de la base que no són embarcacions, que es troben fixes i connectades amb el fons marí convertint-les en plataformes permanents contràriament al vaixell que és un vehicle mòbil.

Afirmativament, no es pot relacionar de cap manera el concepte de vaixell amb les illes artificials, perquè són figures absolutament oposades²⁴, però la relació entre el vaixell i les “*floating cities*” no és tan clara.

Com hem vist *supra*, dins de la CNUDM no existeix cap tipus de definició expressa del concepte d’illa artificial, però sí que es preveu un cert règim sense arribar a definir que són aquestes construccions. És per això que, abans d’accedir al règim, s’hauria de precisar el concepte per tal d’aproximar-nos a un terme d’illa aclaridor, recorrent a les aportacions de les diferents posicions dels iusinternacionalistes.

Alguns dels autors que han volgut desenvolupar el concepte de les illes, com per exemple BROWN, es decanta per indicar que les illes artificials poden ser considerades com a “construccions creades per l’home rodejades per aigua i

²² Definition of Vessel, “International Maritime Dictionary”, *University of Texas*.

²³ ROGERS, R., “The legal regime governing AUV operations how far and how wide”, 2012, <<http://ieeexplore.ieee.org/document/6380745/>> [consultat el 3 d’abril de 2019].

²⁴ RODRIGUEZ, J. P., “The legal challenges of unmanned ships in the private maritime law: what laws would you change?” *Port, Maritime and Transport Law between Legacies of the Past and Modernization*, I Diritto Marittimo-Quaderni, 5, 2018, p. 499-505.

físicament connectades amb el fons marí, sempre sobre el nivell del mar i amb l'objectiu de ser permanents”²⁵. De forma contraposada, existeixen altres corrents, com la defensada per CHEN²⁶ o SOONS, que centren la seva anàlisi únicament en la composició dels materials de l'illa artificial, indicant que estan formades per substàncies naturals com sorres, roques o graves, sense anar més enllà.

Tanmateix, trobem autors com TANAKA²⁷ que es limita a suggerir que les illes artificials són i es caracteritzen per ser creades per la intervenció humana, sense preveure cap tipus de relació amb el medi marí. I fins i tot, existeixen autors²⁸ que creuen que les illes artificials “són creades a partir de l'expansió de petits illots, o bé construïdes a partir d'esculls existents o adjuntant diferents petites illes en una major”, apropant el concepte illa artificial al d'illa natural.

Després d'analitzar la normativa i els diferents conceptes, MOHAMMAD²⁹ acaba sintetitzant una definició que seria de la següent manera: una illa artificial és una àrea de terra que està feta directa o indirectament pels humans usant recursos naturals i artificial o parts prefabricades i la seva base està permanentment ancorada a sota l'aigua o en el sòl de les zones aquàtiques (riu, llac, mar, oceà) i que no pot flotar o moure's.

Donada la gran varietat de definicions d'aquestes estructures es crea una dispersió conceptual que crea una gran confusió, on s'hauria de treballar per unificar les definicions, ja que si no acabarem tenint massa definicions disperses per les illes artificials, fent impossible la seva delimitació real.

²⁵ BROWN, E.D., “The significance of a possible EC EEZ for the law relation to artificial islands, installations, and structures, and to cables and pipelines, in the exclusive economic zone”. *Ocean Development & International Law*, 23 (2-3), 1992, p. 115-144.

²⁶ CHEN, Y., “South China sea tension on fire: China's recent moves on building artificial islands in troubled waters and their implications on maritime law”, *Maritime and Security Law Journal*, 1, 2015, p. 2.

²⁷ TANAKA, Y., *op. cit.* 2012, p. 64.

²⁸ BAHMAN, A.D., Legal regime of the artificial islands in the Caspian Sea, 2011, disponible a <http://www.payvand.com/news/11/dec/1046.html> [consultat el 5 d'abril de 2019]

²⁹ ZOHOURIAN, M.A., *op. cit.* p. 20.

Malgrat tot el conjunt d'apreciacions dels diferents iusinternacionalistes, entenem que la definició més encertada és la que aporta BROWN, ja que a part de ser de les més detallades, concorda amb la visió que la majoria de gent podria tenir sobre les illes artificials.

Sigui quina sigui la definició que s'accepti com a bona, cada sector doctrinal té el seu propi punt de vista, però una cosa ens queda clara en totes les teories, la intervenció de l'home en la creació d'aquestes illes és l'eix vertebrador del concepte.

3. Règim jurídic de les illes artificials segons la CNUDM

Un cop realitzada una aproximació al concepte d'illa artificial, cal entrar a analitzar, el règim de la figura que es preveu en la Convenció de Nacions Unides sobre Dret del Mar de 1982 (CNUDM). Basant-nos doncs en aquesta, cal indicar que qualsevol illa que pugui incloure's dins de la definició d'illa natural, tindrà la possibilitat de tenir efectivament mar territorial, zona contigua i la resta de zones d'especial interès per l'Estat. En canvi, també observem que aquelles roques o illes inhabitables, o sense vida econòmica pròpia, no podran tenir ZEE ni plataforma continental a causa de la seva naturalesa.

Ratifiquem en aquest moment que, les illes artificials com a tals, no es poden incloure en el primer apartat com a illes d'extensió natural per ser una creació artificial de l'home, i que tampoc es poden incloure dins de les roques no aptes per habitar o de vida econòmica pròpia, ja que com podem comprovar en algunes de les illes artificials més famoses³⁰, aquestes poden ser habitades, i fins i tot, susceptibles de vida econòmica pròpia.

L'article 1 de la CNUDM és un article dirigit a delimitar els termes tractats en la convenció, per tal d'evitar qualsevol vici en la interpretació dels conceptes. En l'apartat cinquè d'aquest article, on es tracta la pol·lució del medi marí, es crea una distinció entre vaixell, aeronau, plataformes i altres estructures construïdes per

³⁰ Illa de la Palmera Dubai, Port Island Japó, Venetian Islands als EUA, entre d'altres, disponible a <https://mundo.sputniknews.com/sociedad/201812181084218858-islas-artificiales-impresionantes/> [consultat el 8 de febrer]

l'home en el mar. La paraula plataforma pot incloure tant plataformes d'extracció com plataformes flotants, però el dret contingut en la CNUDM sembla utilitzar de forma generalitzada la paraula plataforma per incloure tot allò que pugui assemblar-se, distingint la plataforma dels vaixells de forma aferissada.

Prosseguint en l'articulat de la CNUDM, trobem la primera menció d'illa artificial en l'article 11, relatiu als Ports. Per tal de delimitar el mar territorial, les instal·lacions exteriors a la costa i les illes artificials no es consideraran construccions portuàries permanents. La norma a aquestes altures no distingeix encara les instal·lacions de les illes artificials tractant-les equitativament³¹.

Seguidament, i com indica l'article 56 de la mateixa Convenció de 1982, l'Estat riberenc té jurisdicció sobre l'establiment i utilització d'illes artificials, instal·lacions i estructures, si aquestes es troben dins de la seva ZEE, dins de les 200 milles nàutiques des de les línies de base (Article 57³²).

No és fins a l'article 60 de la CNUDM on trobem referències molt més precises respecte les illes artificials, i posteriorment en l'article 80. Concretament, el contingut de l'article 60 que tracta el règim de les illes artificials, i altres construccions en la ZEE, s'estén per *mutatis mutandis* a la Plataforma Continental³³, regulada en l'article 80.

Els articles citats indiquen que en aquests espais del mar, els estats riberencs tindran el dret exclusiu de construir illes artificials, així com el d'autoritzar i reglamentar la seva construcció, i també respecte d'altres instal·lacions. També es precisa que l'Estat riberenc tindrà jurisdicció exclusiva sobre dites illes artificials, instal·lacions

³¹ GALEA, F. "Artificial islands in the law of the sea" *Dissertation for the Degree of Law University of Malta*, 2009, p. 41, disponible a <https://www.blue21.nl/wp-content/uploads/2015/10/Artificial-Islands-in-The-Law-of-the-Sea.pdf> [consultat el 3 de març]

³² Article 57 CNUDM: La zona econòmica exclusiva no se extenderá más allá de 200 millas marinas contadas desde las líneas de base a partir de las cuales se mide la anchura del mar territorial; Un dels antecedents del que recull la CNUDM la trobem el 1952 on amb la Declaració de Santiago de Xile de 18 d'agost on es proclama la sobirania i jurisdicció fins a les 200 milles dels Estats de Xile, Equador i Perú.

³³ La plataforma continental, és el llit i subsol de les zones submarines adjacents a la costa, però situades fora de la zona del mar territorial, fins a una profunditat de 200 metres, o fins a la profunditat que permeti l'explotació dels recursos naturals tant del llit del mar com el subsol de les regions submarines, d'acord amb la Convenció de Nacions Unides sobre dret del mar de 1958.

i estructures, inclosa la jurisdicció en matèria de lleis duaneres, fiscals, sanitàries, de seguretat i d'immigració (60.2). A més a més, per a poder procedir a la construcció d'illes artificials, s'haurà de notificar degudament, i s'haurà d'advertir eficaçment la presència de tals construccions, per evitar dificultats en la navegació marítima.

No hem d'oblidar, que encara que la CNUDM no ho indiqui, la sobirania exclusiva que tenen els Estats riberecs sobre el seu mar territorial permet a aquests crear illes o instal·lacions de forma autònoma i sense cap tipus de restriccions, degut a les àmplies facultats conferides dins d'aquestes zones i a què el mateix Estat és el que hauria d'atorgar les autoritzacions per a la construcció. En la ZEE i la Plataforma Continental, els poders estatals també s'estenen, fet que permet estendre en paral·lel l'exclusiu dret de construcció de les instal·lacions, o si més no la capacitat de limitar i autoritzar les construccions de tercers que no siguin l'Estat riberec³⁴.

Els apartats 4 i 5 de l'article 60, subministren més informació, demostren com els Estats riberecs poden establir al voltant d'aquestes illes zones de seguretat raonables, que no poden estendre's a una distància més gran de 500 metres amb deguda notificació de tal mesura, amb la possibilitat d'estendre aquesta distància d'acord amb normes internacionals generalment acceptades. Només l'Estat riberec podrà autoritzar la seva construcció.³⁵

A continuació, l'apartat 7 del mateix article, busca eliminar qualsevol imposició jurisdiccional de les vies marítimes més importants, afirmant que no es podran crear illes artificials ni zones de seguretat al seu voltant quan puguin interferir en la utilització d'aquelles vies marítimes reconegudes que siguin essencials per a la navegació internacional.

³⁴ TSALTAS, G. "Artificial islands and structures as a means of safeguarding state sovereignty against sea level rise. A law of the sea perspective" a RODOTHEATOS, G; *Panteion University of Athens*; p. 8-9, disponible a https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2409890 [consultat el 1 d'abril de 2019].

³⁵ Vegis l'article 60 CNUDM 1982, i els seus apartats on es regula explícitament el règim de les illes artificials.

L'apartat més rellevant de tots a efectes del present treball, és l'apartat 8 de l'article 60. Aquest apartat afirma que *les illes artificials no posseeixen la condició jurídica d'illes*, i per tant, *no tenen mar territorial propi* i la seva presència no afecta la delimitació del mar territorial, de la ZEE i de la plataforma continental.

Per tant, en el propi contingut del Conveni, es recull que encara que els Estats decideixin prolongar el seu mar territorial mitjançant la creació d'illes artificials, aquesta mesura no resulta efectiva, ja que en considerar-se com a illa artificial aquesta no modifica en cap cas la delimitació del mar territorial, ZEE o plataforma continental. Suposaria un abús de poder afirmar el contrari, ja que, aquells països amb més recursos podrien controlar la majoria del mar, convertint-lo, mitjançant la consecució d'illes artificials, en el seu mar territorial, expandint les seves facultats de jurisdicció. A grans trets, és a la pràctica, la situació que s'està vivint al Mar de la Xina Meridional³⁶, entre tots els països que cohabiten en aquelles aigües, on la Xina sobretot però també altres països, busquen expandir la seva jurisdicció construint illes artificials i controlar els recursos marins i del fons marí que si troben. Tanmateix, afirmar que una illa artificial pot estendre les potestats d'un país, podria arribar a suposar un control de les rutes comercials més transitades, i no podem negar que aquesta no sigui la raó principal de tals expansions sospitoses.

De forma paral·lela a tot al que hem vist, l'últim article en fer referència a les illes artificials és l'article 87 de la CNUDM, sobre les llibertats de l'alta mar³⁷. Aquest precisa que l'alta mar està oberta a tots els Estats, siguin riberencs o sense litoral, per a dur a terme certs tipus de llibertats reconegudes. Dins d'aquestes llibertats, n'hi ha una que estableix la llibertat de construir illes artificials i altres instal·lacions permeses pel DI, amb la limitació d'estar subjectes a les normes de la Part VI (Plataforma Continental).

Ara bé, les llibertats de l'alta mar, tot i ser proclamades en la CNUDM, no estan lliures de restriccions, i menys pel que fa a les possibles construccions en alta mar,

³⁶ CHEN, Y., *op. cit.* p. 1-2.

³⁷ L'alta mar, és la part del mar que no pertany al mar territorial ni a les aigües interiors d'un Estat, segons la I Conferència del 1958. La CNUDM de 1982 redueix l'àmbit de l'alta mar indicant que compren totes les parts del mar no incloses en la ZEE, en el mar territorial o en les aigües interiors d'un Estat, ni en les aigües arxipel·làgiques d'un Estat arxipel·làgic.

ja sigui per a l'explotació de recursos o la construcció d'illes artificials, ja que no només afecta a l'alta mar, sinó també a la Zona Internacional dels Fons Marins i Oceànics³⁸.

La CNUDM defineix els Fons Marins i Oceànics com a patrimoni comú de la humanitat, motiu pel qual estableix una Autoritat, anomenada Autoritat del Fons Mari³⁹ que regula la possible explotació que hi pot haver sobre aquesta zona. En la mesura que una illa artificial, recordem, unida al fons marí, suposa una alteració d'aquesta zona, l'Autoritat entraria en joc.

L'article 141 de la Convenció, precisa que la Zona estarà oberta a la utilització amb fins pacífics per tots els Estats, riberencs o sense litoral, sense cap tipus de discriminació. Però com indica l'article 147.2.a només poden ser construïdes exclusivament de conformitat amb l'Autoritat, notificant degudament la construcció.

Si l'Autoritat permet la construcció de tals béns, aquests s'han d'establir fora de zones on puguin interferir la utilització de vies marines o d'alta activitat pesquera en alta mar; entorn d'elles s'establiran zones de seguretat amb els senyals apropiades; amb fins pacífics i en cap cas posseiran la condició jurídica d'illa (no tenen mar territorial propi i la seva presència no afecta la delimitació del mar territorial, la ZEE o la Plataforma Continental).

Així, des de la CNUDM de 1982 s'inclou la possibilitat de la creació d'illes i altres estructures, fora de les respectives jurisdiccions nacionals, en l'alta mar, que

³⁸ La Zona Internacional dels Fons Marins i Oceànics (ZIFMO), està formada pels abismes marins i oceànics i el seu subsol, fora dels límits de les jurisdiccions nacionals

³⁹; SOBRINO, J.M. "El régimen jurídico de la explotación de los fondos marinos y oceánicos y los intereses de España", *Anuario da Faculdade de Direito da Universidade da Coruña*, 3, 1999, p. 609-624; UNIVERSIDAD NACIONAL AUTÓNOMA DE MEXICO. Explotación de los fondos marinos y la convención de las Naciones Unidas sobre el derecho del mar", 2003, p. 25-26, disponible a <https://archivos.juridicas.unam.mx/www/bjv/libros/2/831/19.pdf> [consultat el 1 d'abril de 2019]; ARTEM, B. "The role of the international seabed authority in the regime of the protection of the living resources within areas beyond national jurisdiction" *UiT The Arctic University of Norway*, 2003, p. 34-46, disponible a <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/6169/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [consultat el 5 d'abril de 2019]

explícitament comportaran una connexió amb el fons marí, on l'Autoritat en nom de tota la humanitat organitzarà i controlarà les activitats dutes a terme la ZIFMO.

Vist el règim de les illes artificials, cal evidenciar aquesta correlació de conceptes entre les illes i altres tipus de construccions. Molts cops, s'utilitza el terme plataforma per albergar tota mena de construccions marítimes, entre elles les illes, i en altres casos s'utilitza el terme instal·lacions. Això s'evidencia encara més amb el fet que una de les llibertats de l'alta mar (Article 87.1.d CNUDM) sigui la de construir illes artificials i altres instal·lacions, sense diferenciar els tipus de construccions marítimes que poden haver-hi, i presentant des d'un punt de vista jurídic un règim similar en aquest tipus de figures, que es diferencien pels diferents iusinternacionalistes per meres definicions conceptuals.

C. RÈGIM JURÍDIC APLICABLE A LES “*FLOATING CITIES*”

Al contrari de les illes artificials que ja són una realitat actualment, regulades i previstes dins del DI, les ciutats flotants són un projecte innovador de cara a un futur no molt llunyà, i per tant es troben fora de qualsevol marc normatiu existent a nivell internacional, fet pel qual requereix de l'elaboració d'un règim jurídic d'aquestes.

Derivat de la falta de materialisme, caldrà contraposar i comparar la idea que tenim de les “ciutats flotants” amb alguns dels possibles conceptes i els seus règims presents en la normativa internacional, per apreciar si la figura que serà analitzada pot incloure's dins del terme concret.

Com hem vist fins ara, tant les illes artificials com les “*floating cities*”, tenen una característica en comú, que l'eina que permet la seva creació és la intervenció humana. La tecnologia, fins ara, permetia la construcció d'illes artificials a partir de l'acumulació de materials naturals que es podien trobar en el mateix subsòl del mar, o bé, eren construïdes mitjançant materials aglomerants amb resistència a l'aigua⁴⁰.

⁴⁰ SOONS, A., *op. cit.*, p. 3

Un cop presentat el projecte de les ciutats flotants, la percepció antiga canvia, deixant entreveure una forma viable d'edificar sobre l'aigua, deixant enrere les construccions sòlides. Aquestes plataformes, teòricament tindran connexió amb el fons marí, però l'única visió i percepció que en tindran els seus habitants o visitants serà la d'entitats que suren sobre l'aigua⁴¹.

La principal diferència que existeix entre les illes artificials i les ciutats flotants aparentment, és la finalitat última amb la qual han estat pensades. Les illes artificials, normalment, neixen unides a un Estat riberenc, el qual té el control i jurisdicció sobre aquestes, sense arribar a estendre el seu mar territorial, encara que es busqui prolongar el territori mitjançant-les. En canvi, les “*floating cities*” neixen amb la voluntat última d'autodeterminar-se i convertir-se en autèntics Estats independents al mar, sense cap tipus de connexió, a priori, amb altres Estats⁴².

Els ideòlegs, que en una fase embrionària del projecte volien establir les ciutats flotants en alta mar, canvien ara cap a l'establiment de relacions amb regions o Estats hostes que en permetin la creació dins del seu mar territorial. Però encara que canviï el model originari, la finalitat última persisteix, la predisposició a la creació de nous models de governança sense cap tipus de jurisdicció a cap altre Estat, creant una autèntica ciutat-estat. Aquesta vessant independentista, la veurem analitzada en el següent punt, centrant-nos ara en el règim jurídic de la figura de la “*floating city*” com a tal.

Com que tot just és una proposta sense concreció, no tenim cap mena de règim jurídic el qual pugui ser aplicat, però com sovint passa, la pràctica jurídica va per davant de les normes reguladores existents, i per tal d'eliminar tota llacuna possible quan en un futur apareguin aquest tipus de ciutats, haurem d'intentar incloure-les en alguna de les figures jurídiques de què disposem.

⁴¹ QUIRCK, J; *Seasteading: how floating nations will restore the environment, enrich the poor, cure the sick, and liberate humanity from politicians*, Free Press, 2017, p. 46-56.

⁴² STAJANOVSKA-STEFANOVA, A., et. al., “State as a subject of international law”, *US-CHINA Law Review*, 13 (25), 2016, p. 25-30.

1. Inaplicació del concepte de vaixell a les “floating cities”

L'assimilació del vaixell amb el territori va portar en el passat a errors d'interpretació en el dret. El vaixell no és una persona o un territori, citant les paraules de Lord Finlay el 1927 en el cas *Lotus* el vaixell és un moble mòbil d'una naturalesa especial⁴³.

La Comissió de Dret Internacional (ILC per les seves sigles en anglès) el 1955 va acordar unànimement eliminar la definició de vaixell que deia que “un vaixell és un dispositiu capaç de creuar el mar, però no l'espai aeri, amb l'equip i la tripulació adequats pel propòsit que s'utilitza”⁴⁴, per tal d'evitar limitar el vaixell a aquesta particular definició. La CNUDM però, no inclou cap definició general de vaixell o buc.

Podem utilitzar com a definició de buc la que s'ha pogut observar amb anterioritat, on s'inclou com a vaixell qualsevol embarcació capaç de surar a l'aigua i que es pugui utilitzar com a mitjà de transport ⁴⁵. Una de les principals funcions o la més important dels bucs és la navegació, una funció que no és característica de les “*floating cities*”, les instal·lacions o les plataformes artificials, que tenen una voluntat de restar permanents, a excepció de les estacions de gas flotants⁴⁶. En aquest cas, s'ha de tenir en compte l'activitat que realitza l'estructura o la voluntat dels constructors.

La Convenció Internacional per a la Prevenció de la Contaminació dels Bucs (MARPOL)⁴⁷ inclou dins de vaixell qualsevol tipus d'embarcació que operi en

⁴³ TPJI, The Case of the S.S. Lotus (França/Turquia), sentència de 7 de setembre de 1927, Collection of Judgements, Serie A – N° 10.

⁴⁴ ILC. “Yearbook of the international law comission”, II, 1950, p. 38.

⁴⁵ Diccionari Marítim Internacional: “Totes les embarcacions capaces de surar a l'aigua i més grans que les embarcacions de rem. El terme embarcació inclou totes les descripcions de motos aquàtiques o qualsevol altre material artificial que pugui utilitzar-se com a mitjà de transport a l'aigua”.

⁴⁶ Wells v The Gas Float Whitton No. 2 (1897) AC337, Merchants' Marine Insurance Co Ltd v North of England Protection and Indemnity Association (1926) 25 LR 446. Cf R v St John Shipbuilding & Dry Dock (1981) 126 DLR (3d) 353, The Craighall (1910).

⁴⁷ La MARPOL 73/78 va ser desenvolupada per la Organització Marítima Internacional organisme especialitzat de l'ONU, i té 161 Estats que en formen part.

l'àmbit marí, inclosos submergibles, vehicles marins, plataformes artesanals i fixes o flotants, entre d'altres.

Però, tot i els múltiples instruments que contenen definicions de vaixells, la CNUDM no la inclou, deixant als Estats la facultat de determinar els detalls de la qualificació del buc segons la legislació nacional (Article 91.1 CNUDM). No obstant això, inclou tota classe de referències com vaixells de guerra, bucs pesquers, vaixelles mercants, entre altres.

Conseqüentment, si les “ciutats flotants”, no tinguessin cap tipus de connexió amb el fons marí, podríem arribar a pensar que l'illa tindria algun tipus de mobilitat, i per a tal mobilitat, caldrien certs mecanismes per moure's, apropant-lo a una idea pròpia del **buc o vaixell** amb navegació. Costa molt encabir dins del concepte de vaixell la “*floating city*”, ja que no sura a l'aigua, i a més a més, no és un tipus de construcció pensada pel transport de persones i/o béns a través del mar, com ara un creuer.

De fet, en el cas que l'estructura de les illes flotants suposés una mobilitat real, com en un inici pensàvem, sense connexions amb el fons oceànic, i per tant poguéssim acostar-se al concepte d'embarcació, podria ser assimilat a un creuer, el tipus de vaixell utilitzat per a la convivència i gaudi dels passatgers, però en aquest cas serien ciutadans.

En el *Merchants' Marine Insurance Co. Ltd v. North of England Protecting & Indemnity Association*, el jutge Scrutton L.J es va referir dins del marc del cas de la Cort d'Apel·lació a què “un podria possiblement prendre la posició del senyor que va tractar per primer cop amb un elefant, dient que no podia definir un elefant, però sabia el que era quan en va veure un, i pot ser que aquesta sigui la decisió del jutge savi, que no pot definir vaixell o embarcació, però sap que això no és un vaixell o un buc”⁴⁸.

Per tant, és el mateix que ens succeeix a nosaltres, encara que no tenim una definició clara de vaixell, hom pot saber quan veu una illa artificial que aquesta no és un

⁴⁸ *Merchant Marine Insurance Co. Ltd. v. North of England Protecting and Indemnity Association* (1926) 26 L.L.R. 201 (C.A.) 203.

vaixell, i mitjançant el judici d'un jutge savi, tampoc es pot assimilar a les “*floating cities*” en els termes que fins ara han estat descrites.

De resultar certa la mobilitat de les “ciutats flotants” es podrien equiparar als bucs i que s'apliqués el seu règim de navegació i abanderament recollit en la CNUDM, però com aquesta mobilitat és irreal, cal negar qualsevol mena de nexa conceptual entre els dos termes.

2. Concepte i regulació de les instal·lacions marines

Les instal·lacions marines, sovint són confoses o equiparades amb les illes artificials en el marc de la CNUDM, ja que el seu règim és sovint paral·lel o idèntic. Així, doncs, cal analitzar si aquestes instal·lacions i el seu règim poden aplicar-se a les “*floating cities*”.

La CNUDM allarga enormement les facultats de l'Estat per establir illes artificials, instal·lacions i altres estructures en general, com en el seu article 60 on es confereix als Estats riberencs l'exclusiva jurisdicció, sobre aquestes illes, instal·lacions i estructures.

A efectes terminològics hem pogut observar que el 1974 es definia les instal·lacions com a “estructures que descansen sobre el fons marí a través de pilars o tubs”⁴⁹, una definició genèrica, ja que l'única diferència amb les illes artificials segons el mateix autor seria que les illes es creen per l'acumulació de substàncies naturals com les sorres, les roques o graves.

El terme instal·lacions marines normalment s'han relacionat amb aquelles construccions dirigides a l'explotació de petroli i gas, entre molts altres recursos. Tot i que també, existeixen referències d'instal·lacions destinades a un ús diferent del d'explotació, com ara a la creació de ciutats, aeroports o ports subaquàtics, i tampoc podem oblidar l'ús militar⁵⁰. Així, el concepte instal·lacions, sembla

⁴⁹ SOONS, A., *op. cit.* p.1-3

⁵⁰ WARREN, J., “The law of the sea: offshore installations and marine pollution” *Pepperdine Law Review*, 12 (2), 1985, p. 381-396.

incloure multiplicitat d'estructures i figures construïdes al mar, i també els diferents usos als quals es destinen aquestes.

Sembla evident, que d'acord amb el subscrit anteriorment en aquest treball, les instal·lacions marines en general no poden ser preses de forma separada respecte a totes les altres construccions artificials com ara les illes.

Encara que pot costar relacionar figures com les plataformes petrolíferes amb les ciutats flotants, les dues es poden incloure tranquil·lament dins del terme instal·lacions marines, ja que estan connectades amb el fons marí de forma permanent mitjançant pilars. Però actualment, les illes artificials esmentades per SOONS tampoc poden escapar-se de la inclusió en el terme instal·lacions, perquè la tecnologia ha superat aquestes barreres terminològiques i els mecanismes al nostre abast ho avalen.

Certa doctrina⁵¹, va més enllà i afirma que es poden dividir les illes artificials (AIS tal com si refereixen) en categories, en funció del seu ús:

- a. Les illes artificials utilitzades per a l'exploració i explotació de recursos naturals. Exemples: Petroli, gas i extracció de minerals, vent i altres tipus de producció d'energia, plataformes pasqueres, etc.
- b. Les illes utilitzades per activitats econòmiques diferents de l'explotació i exploració. Exemples: Hotels, activitats recreatives, habitat per als humans, ports, aeroport, etc.
- c. Les illes per usos militars o per funcions estatals. Exemples: instal·lacions i dispositius militars, reclamacions de terrenys, presons, etc.
- d. Les illes artificials usades per recerca científica. Exemples: dispositius meteorològics, observatoris de biodiversitat, plataformes de recerca. En aquesta matèria són comuns els esforços de les Organitzacions Internacionals.

En aquest cas que hem vist, s'utilitza el terme illa artificial de forma molt general, i si hom utilitza el terme instal·lació com el terme d'illa al que fan referència, no

⁵¹ TSALTAS, G, *et. al., op. cit.* p. 7.

diferiria gaire, ja que la concepció d'instal·lació abarca dins seus moltes possibles figures i construccions, que potser l'illa artificial, tal com l'entenem nosaltres no inclou.

Així doncs, dins de les instal·lacions, on incloem de forma transversal tota mena de construccions artificioses (illes artificials, plataformes petrolíferes, plataformes d'exploració i “floating cities” entre d'altres), s'hauria de delimitar les diferents figures per la finalitat a la qual responen. En el cas de les Plataformes Petrolíferes, aquestes tenen una finalitat exclusiva, l'explotació de recursos fòssils, altres derivats o minerals, sent molt diversa la constitució de les seves estructures, flotants o no flotants, permanents o no permanents, etc, com es pot observar en la imatge⁵².

Gràfic III

En el cas de les plataformes científiques, la finalitat és l'exploració científica, ja sigui la dels mars i oceans, o qualsevol altre tipus de recerca científica, però com en les petrolíferes en cap cas es dissenyen inicialment per altres finalitats que vagin més enllà de la seva especificitat. Tanmateix, és cert que tals instal·lacions, en algun cas han servit per proclamar Estats independents de forma esbiaixada, i que finalment no han deixat de ser anècdotes, com és el cas de Sealand⁵³ o Atlantis.

⁵²Gràfic III, fotografia extreta del document: BRIJ, D; *op. cit.*, p. 92.

⁵³ *Sealand*, és una micronació, un principat erigit en una plataforma marina abandonada a 10 kilòmetres del Regne Unit; DENNIS, T.A. “Principality of sealand: nation building by individuals”, *Tulsa Journal of Comparative and International Law*, 10 (1), 2002, p. 261-266.

Malgrat això, contraposant aquestes edificacions amb el cas especial de les illes flotants, aquestes, no només permeten l'exploració científica i si es volgués l'explotació de certs recursos prèvia autorització de l'Autoritat o l'Estat hoste on s'establís, sinó que també són susceptibles de crear un espai òptim per al desenvolupament humà.

No és absurd precisar que les “ciutats flotants” van molt més enllà d'aquestes instal·lacions fixes que tenen una finalitat concreta, perquè el projecte preveu tot un desenvolupament econòmic en l'entorn, on les persones són el centre referent, creant un ecosistema metropolità sobre el nivell del mar.

Per tant, tot i que el concepte instal·lació inclou, segons el nostre entendre, les illes artificials i les “*floating cities*”, al mateix temps les abstraïem per reafirmar-les com a figures diferents d'altres considerades instal·lacions. Diferenciem les diferents figures, no pel tipus de construcció, perquè aquesta és molt variada i sempre per intervenció humana, sinó que les diferenciem per la finalitat última que tenen les diferents instal·lacions.

Queda clar doncs, que instal·lació marina inclou tota classe de construcció humana que es pugui realitzar en el mar, variant el règim jurídic segons l'espai marí en què s'edifica.

En resum, el concepte de “*floating city*” tal com s'ha apreciat, ha de contenir molt més que les figures esmentades fins ara, ja que persegueix una finalitat que la resta d'instal·lacions no posseeixen, cercant una pròpia definició, que podria ser semblant a l'illa artificial.

3. Aplicació del règim jurídic de les illes artificials a les “floating cities”

De l'exposició de tot el conjunt de termes als quals hem fet referència *supra*, cal indicar que la majoria d'ells no són assimilables a les “*floating cities*”, en concret a les illes naturals (segons el règim descrit en la CNUDM) ni als vaixells, incloent-se dins de les instal·lacions marines com a grup genèric, però separant-se de totes les instal·lacions. Tot sembla indicar, que un cop s'originin les “*floating cities*” i siguin una realitat, l'única figura assimilable a aquestes construccions serà l'illa artificial.

Atès que l'avantprojecte defensat pel *Seasteading Institute* inclou la construcció d'un escull al voltant de la ciutat que la protegeixi d'adversitats meteorològiques derivades de la mala mar o del clima tropical on es busca establir, dotant d'estabilitat permanent a la ciutat, i considerant que l'illa es concep com la unió de diferents plataformes, que a primera vista suren sobre l'aigua però que tenen una estructura inferior que les uneix amb el fons marí, comporta en trets generals, que puguem considerar i assimilar les ciutats flotants com a una tipologia d'illes artificials⁵⁴.

Encara que aquestes plataformes, en teoria, sí que tindran cert tipus de mobilitat i no seran ben bé fixes, aquesta mobilitat està condicionada per a situacions extraordinàries o d'emergència en cas de tempesta, o també, per raons polítiques dels dirigents de la ciutat. No obstant, encara que les plataformes puguin ser mòbils no suposa un gran canvi en el relat exposat fins ara, perquè la voluntat és que restin fixes amb la possibilitat estranya de ser mogudes. Però el fet de construir, l'escull de protecció i les unions amb el fons marí, doten de permanència a la ciutat flotant, equiparant-la a una illa artificial⁵⁵.

El que es desprèn del projecte analitzat, és que els promotors van estudiar tots els mecanismes per fer viable la ciutat, i van acabar optant pel model de ciutat que els atorgava millor estabilitat, sense adonar-se que estaven convertint un projecte innovador com podia ser una ciutat flotant en una illa artificial de facto, ja que, contraposant les dues figures ens n'adonem que tenen pràcticament les mateixes característiques. Almenys, segons els últims continguts fets públics, les plataformes s'uneixen al fons marí, tal com ho fan les illes artificials i la majoria d'instal·lacions que actualment es construeixen, així que el projecte ha esdevingut una tipologia dins d'aquests termes.

Del contingut exposat en aquest treball, podem apreciar com els autors s'encaminen a pensar que les illes artificials *són estructures creades per l'home amb connexió*

⁵⁴ MOHIE EL-DIN, R., "Futuristic cities "aqua cities"", *International Conference on IT, Architecture and Mechanical Engineering*, 2015, p. 82, disponible a http://iieng.org/images/proceedings_pdf/9378E0515051.pdf [consultat el 15 d'abril de 2019]

⁵⁵ THE SEASTEDING INSTITUTE, *op. cit.*, p. 26-34.

*amb el fons marí*⁵⁶, el que des d'un punt de vista doctrinal i teòric, podríem afirmar, que no dista massa del model en el qual podria convertir-se una ciutat flotant, permetent crear una relació entre els conceptes.

A causa de la poca concreció de la terminologia existent en la normativa internacional vista, és previsible pensar, que en el supòsit que les “*floating cities*” es converteixin una verdadera realitat, haurien de ser considerades per analogia com a una tipologia d'illes artificials, per tal de salvaguardar la seguretat jurídica i evitar possibles llacunes, ja que és aquesta figura amb qui comparteix més semblances.

Atès que la normativa de la CNUDM no defineix concretament el concepte d'illa artificial, i que fins i tot utilitza el terme instal·lacions de forma genèrica per referir-s'hi, al contrari que amb l'illa natural, tàcitament s'està creant una vàlvula d'escapament per superar les llacunes. En l'article 87 de la CNUDM, que tracta sobre les llibertats d'alta mar, podem entendre que es fa extensible el significat d'illa artificial, afirmant que una de les llibertats de l'alta mar és la construcció d'illes artificials i altres instal·lacions marítimes previstes, generalitzant el concepte i posant en paral·lel les illes artificials amb tals instal·lacions. Per tant, acceptant la inclusió de les “*floating cities*” dins d'aquestes construccions.

Així doncs, el concepte d'illa artificial és un concepte abstracte i obert, que permet múltiples i variables terminologies dins seu, entre les quals, no veiem motius suficients per no incloure les “*floating cities*” mitjançant l'analogia per superar les llacunes existents.

El règim jurídic exposat per les illes artificials, pren tot el sentit en aquest moment, ja que per proximitat entre els termes, allò que s'ha descrit en l'apartat del règim jurídic de les illes artificials, ha de ser aplicat íntegrament a les ciutats flotants un cop es faci efectiva la seva implementació. Són clars hi han estan manifestats els múltiples punts de connexió que comparteixen les figures.

Respecte de tot el règim previst en la CNUDM, seran d'aplicació totes aquelles disposicions que parlin d'illes artificials (on s'inclou la “*floating city*”). Les ciutats flotants podran ser construïdes en el mar territorial dels Estats de forma lliure

⁵⁶ BROWN, E. D., *op. cit.* p. 115-144.

sempre que aquests ho autoritzin, sotmetent-se a la jurisdicció exclusiva de l'Estat on es construeixen, com serà el cas del projecte de les “*floating cities*” de la Polinèsia Francesa, on s'està negociant la construcció.

En la ZEE, podran construir-se aquest tipus de ciutats segons el règim previst en l'article 60 i en connexió amb l'article 80 referent a la Plataforma Continental. Els Estats tenen el dret exclusiu de construcció, així com el d'autoritzar i reglamentar la construcció, operació i utilització d'illes artificials, a més a més d'una jurisdicció exclusiva sobre aquestes. És important destacar que les “*floating cities*” en ser assimilades a les illes artificials, no tenen la condició jurídica d'illa, i per tant no tenen mar territorial propi i la seva presència no afecta la delimitació del mar territorial, de la ZEE o la plataforma continental.

En l'alta mar, podran ser construïdes de forma lliure (segons l'article 87.1.d) però com la flotació de la ciutat no és real, la construcció s'ancora al fons marí, on l'Autoritat té competències per regular les activitats sobre aquesta, així doncs, caldrà una prèvia autorització de l'Autoritat dels Fons Marins i Oceànics. En el cas que la flotació fos real, la construcció en alta mar seria encara lliure via article 87.1.d, sense caldre cap tipus d'autorització de qualsevol Estat (alta mar es troba fora de la jurisdicció estatal) ni de l'Autoritat, ja que només actua quan s'afecta d'alguna manera el fons marí.

Segons la idea original⁵⁷, seria viable construir les ciutats en alta mar i sense connexió amb el fons marí, però degut a la seva poca estabilitat mencionada durant el treball, s'opta per un canvi en el projecte on s'equipara les “*floating cities*” amb les illes artificials de facto⁵⁸.

En conclusió, i repetint les idees presentades, les “*floating cities*” han de ser considerades com a un tipus d'illa artificial, i també com a un tipus d'instal·lació marina, comportant que el règim jurídic de les illes artificials sigui per analogia el règim jurídic de les ciutats flotants, tot aquell règim previst per la Convenció de Nacions Unides sobre Dret del Mar de 1982 (CNUDM).

⁵⁷ THE SEASTEADING INSTITUTE, *op. cit.* p. 7-12.

⁵⁸ TSALTAS, G, *et. al.*, *op. cit.* p. 8-9.

PART II - CONFIGURACIÓ DE LES “FLOATING CITIES” COM A NOUS ESTATS

A. L'ESTAT I ELS POBLES COM A ACTORS INTERNACIONALS

1. L'Estat com a subjecte internacional

Precisat el concepte de “*floating city*” i la seva inclusió dins del règim jurídic previst per les illes artificials, és el moment d'entrar a explorar de forma concreta la voluntat amb què són construïdes les ciutats flotants, que no és altre que la possibilitat d'adquirir algun dia la configuració d'Estat.

Gràcies a l'imperi de l'ambigüitat que caracteritza el DI públic, l'Estat no es veu definit en cap text de caràcter internacional, deixant aquesta tasca als iusinternacionalistes. En aquest sentit, certs autors entenen l'Estat com a una comunitat constituïda per un ordre jurídic determinat que presenta característiques pròpies, com ara la centralització dels seus òrgans interns, un dret intern, un territori *lato sensu* i una independència internacional⁵⁹.

Tant aquesta com algunes de les definicions cercades per a la composició d'aquest treball, es limiten a definir l'Estat a través de les característiques o requisits, que segons cada autor, un Estat hauria de tenir. Cal destacar, que les definicions no són massa dispars entre ells, ja que es veuen influenciats per la tradició jurídica internacional, i podríem ordenar la majoria d'elements constitutius d'un Estat en els següents: (a) la població; (b) el territori; (c) l'organització política (govern)⁶⁰ i (d) la capacitat de relacionar-se amb altres Estats.

Aquesta estructuració de l'Estat entorn de 4 elements, apareix per primer cop en la Convenció de Montevideo⁶¹, elaborada pels països americans en la setena Conferència Interamericana de l'any 1933, d'aquí que molts dels

⁵⁹ BERBERIS, J., *Los sujetos del derecho internacional actual*, Tecnos, 1984, p. 77.

⁶⁰ DIEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de derecho internacional público*, 18ª ed., Tecnos, 2013.. p. 279.

⁶¹ Convenció sobre els drets i deures dels Estats adoptada per la setena Conferència Interamericana i firmada a Montevideo el 26 de desembre de 1933.

iusinternacionalistes es vegin condicionats pel seu contingut. L'article 1 d'aquesta Conferència, recull textualment que l'Estat com a persona de DI ha de reunir els requisits de: (a) població permanent; (b) territori determinat; (c) govern i (d) la capacitat d'entrar en relacions amb la resta d'Estats.

Així, encara que no es reculli una definició, pròpiament dita, en cap text normatiu internacional, sí que es preveuen les característiques que hauria de tenir un Estat, recollides en tal Convenció, i que actualment ha esdevingut una norma de DI general. Més enllà del recull de la Convenció, els termes són bastant generals i poc definits, per això cal aproximar-se ara a esclarir cada una d'aquestes característiques que ha de tenir un Estat.

En primer lloc, la població és el conjunt de persones que de mode permanent habiten en el territori de l'Estat i estan en general, unides a aquest, en principi, per un vincle de nacionalitat. És independent el nombre d'individus dins de la població, la seva cultura o altres aspectes semblants, excepte que es vulgui entrar en el joc del principi d'autodeterminació dels pobles. Al caracteritzar la població com a permanent es fa referència a l'estabilitat relativa sobre el territori de l'Estat, permetent cert tipus de nomadisme⁶².

En segon lloc, trobem el territori. El territori és l'espai físic dins del qual l'organització estatal exercita en plenitud la mateixa potestat de govern, excloent en ell qualsevol pretensió d'exercici d'anàlegs poders per part d'altres Estats. No és rellevant, l'extensió del territori o la discontinuïtat territorial, ja que el territori abasta un conjunt d'espais en els quals l'Estat desplega els seus poders sobirans. Aquests espais inclouen la superfície terrestre, espais marítims pròxims a aquesta i l'espai aeri. Els drets exclusius de l'Estat comporten una triple visió, jurídica, política i econòmica.

El territori estatal està delimitat per les fronteres, però no és imprescindible que aquestes apareguin fixades amb absoluta precisió. Cal precisar que alguns cops les

⁶² DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 280.

fronteres apareixen amb posterioritat a l'Estat, o que alguns Estats neixen dins d'un Estat originari, modificant els límits d'aquest⁶³.

En tercer lloc, el govern. Aquest ha de ser l'expressió de l'organització política de l'Estat, una organització que es manifesta a través dels òrgans encarregats de dur a terme l'activitat social de l'Estat, tant en l'àmbit intern com en l'àmbit exterior, a través de la creació de normes jurídiques que s'imposin a la població i a la pròpia organització governamental en general dins del territori estatal. Tanmateix, cal que aquest poder governamental sigui un poder polític autònom, ha de ser independent respecte altres poders que exerceixen la seva activitat en la societat⁶⁴.

Alguns autors com GREEN, defineixen el govern amb tres condicions: (a) ha de representar a l'Estat i parlar per la seva població; (b) ha de ser capaç de governar sobre aquesta gent imposant-se sobre aquestes; i (c) ha de ser permanent en el sentit que els seus membres poden variar però el govern ha de ser fermament establert⁶⁵. Jurídicament, el govern ha de ser aquella entitat amb el suficient poder per a controlar efectivament tant població com territori, de forma permanent i no transitòria, i encara que els seus membres puguin canviar, segueix persistint el mateix mecanisme de representació. No podem afirmar que aquests canvis es produeixen per l'acció de la democràcia, perquè en alguns casos, el govern canvia perquè es canvia el regnant o governador suprem del poble⁶⁶.

El T.I.J en el seu Dictamen consultiu de 16 d'octubre de 1975 relatiu al Sahara Occidental, va descartar que els territoris habitats per tribus i grups nòmades a la regió del Sahara poguessin ser Estats, precisament no pel nomadisme dins del territori, sinó per la falta de govern efectiu que controlés el territori i mantingues una estructura clara i permanent⁶⁷. Cada grup tenia la seva forma d'estructurar-se

⁶³ DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 280-281.

⁶⁴ DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 251-252.

⁶⁵ GREEN, M., *International law*, 3ª edició, Pitman Publishing, 1987, p. 43.

⁶⁶ Vegis els casos de Cuba o Veneçuela, on amb la mort de Fidel Castro i Hugo Chavez, les polítiques heretades pels nous governants persegueixen el mateix règim que els seus antecessors. Sense voluntat de criminalitzar com nació ni ideari, perquè segur que hi ha molts més casos.

⁶⁷ TIJ, Western Sahara, dictamen de 16 d'octubre de 1975, ICJ Reports 1975, p. 12.

que no tenia per què assemblem-se a la de les altres tribus, sense cap tipus de representació única de totes elles.

En últim lloc, cal analitzar la capacitat per establir relacions amb la resta d'Estats, i alguns subjectes internacionals. En aquest sentit, la Carta de Nacions Unides, article 4, indica que tot Estat candidat a ser membre de l'ONU ha d'estar capacitat per complir les obligacions derivades de la carta⁶⁸. Això suposa, ulteriorment, que els Estats tinguin la capacitat per obligar-se amb la resta d'Estats i subjectes internacionals, ja que si no pot obligar-se o no pot complir les obligacions, no té un control governatiu efectiu.

Com es desprèn de tot el que s'ha explicat anteriorment, els 4 elements de la Convenció de Montevideo no són compartiments estàtics, sinó que tots ells s'interrelacionen, en el sentit que el govern regeix el poble i el territori efectivament, la població ha de ser permanent en un territori, i per tant totes les condicions d'estatalitat estan connectades. Si de facto es donen els 4 elements, estem davant d'un Estat segons el DI, independentment del seu reconeixement per la comunitat internacional⁶⁹.

El Tribunal Permanent de Justícia Internacional, en el vot individual d'ANZILOTTI⁷⁰ exposada en l'opinió consultiva en l'assumpte del *règim duaner entre Alemanya i Àustria*, entén la independència com la no subjecció de l'Estat a l'autoritat de cap altre Estat o grup d'Estats. Per tant, és clar que si es donen tots els 4 elements, tindrem un Estat independent, sense tenir en compte el mercadeig polític del reconeixement.

Els Estats són independents, i alhora sobirans, quan tenen integritat territorial, una població permanent que esculli un govern que sigui efectiu, i que aquest sigui capaç

⁶⁸ Carta de les Nacions Unides firmada el 26 de juny de 1945 a San Francisco, al finalitzar la Conferència de Nacions Unides sobre Organització Internacional, i va entrar en vigor el 24 d'octubre de 1945. Article 4 del text.

⁶⁹ Convenció de Montevideo, article 3.

⁷⁰ Tribunal Permanent de Justícia Internacional, "*Customs régime between Germany and Austria*", Serie A/B, n.41:57, 1933.

d'obligar-se davant d'altres subjectes internacionals. El fet que un territori o entitat pugui aglutinar en ell els elements constitutius d'un Estat, no només atorga estatalitat a aquest, sinó que de la unió de tots els elements n'apareix la sobirania i independència de l'Estat com a màxima esplendor.

2. Els pobles dins del Dret Internacional

Atès que els pioners de les “*floating cities*” busquen crear aquestes ciutats en espais marins d'un Estat, en relació de simbiosis entre la ciutat i l'Estat hoste, suposa que la ciutat flotant s'origini sota el règim jurídic d'un Estat existent, al contrari que si ho fes en alta mar.

La concepció de poble, pren aquí protagonisme, per la possibilitat que els habitants de les ciutats flotants puguin, algun dia, arribar a ser considerats com a poble segons el DI. Anant més enllà, podem dir que, l'única via que tenen les “*floating cities*” per a consolidar-se com Estat, és primer la consolidació en el concepte de poble, i posteriorment, el reconeixement d'un cert dret a decidir el seu futur, consolidant un procés d'auodeterminació que els permeti crear un Estat independent.

Com la gran majoria de termes emprats en l'àmbit internacional, no existeix cap definició del terme⁷¹, però és una figura que es relaciona molt estretament amb el principi de la lliure determinació dels pobles, que sí que apareix regulat en alguns textos de caràcter internacional.

Tot i aquesta ambigüïtat material, el terme no definit sí que s'ha estat aplicant respecte de certs grups, incloent-los com a poble. En un punt inicial, el principi a la lliure determinació (no el dret) corresponia a un grup de persones que parlaven la mateixa llengua, i en el segle XIX, el principi permetia a un grup ètnic, lingüístic o grups religiosos, formar unitats polítiques que poguessin esdevenir Estats independents. En una segona fase, durant el segle XX, el terme anterior es comença a substituir la figura dels pobles colonials, presents en tots aquells territoris on es troben colònies de grans potències. En l'etapa post-colonial, es busca unir els dos

⁷¹ FRENCH, D., *Statehood and self-determination reconciling tradition and modernity in international law*, Cambridge, 2013, p. 97.

termes anteriors per tal de crear un dret dins del DI, el dret de tot poble, ètnic, cultural o religiós, a tenir el seu propi Estat independent⁷².

La concepció de poble, s'ha de diferenciar del terme nació, essent aquesta un poble que és plenament conscient, consciència ètnica sentida per una part important de la població que aspira en conservar la individualitat que els caracteritza. La nació va molt més enllà que el terme poble⁷³.

El concepte de poble és rellevant en aquest treball per la seva vinculació estreta amb el principi de lliure determinació, com a un dels mecanismes que podrien portar a les “*floating cities*” a la seva estatalitat.

El 1918, el President Wilson dels Estats Units, va presentar davant del Congrés dels Estats Units, un text famós pels seus catorze punts. En ell, el President Wilson inclou entre aquests catorze punts, el concepte de l'autodeterminació, concebut com un mecanisme de pau destinat a la satisfacció de certes aspiracions nacionals definides, evitant possibles discordances que alteressin l'ordre i fossin susceptibles d'acabar amb la pau a Europa⁷⁴.

Anys després, acabada la Segona Guerra Mundial, els Estats, busquen la unió i l'anhel de pau per tal de reconstruir la comunitat internacional, donant lloc a la creació de les Nacions Unides, que es funda amb la Carta de Nacions Unides, el tractat internacional que conforme les bases de l'estructura de l'Organització. És en aquest tractat, on s'incorpora entre els propòsits de la nova Organització, el propòsit de fomentar entre les nacions les relacions d'amistat basades en el respecte al principi de lliure determinació dels pobles (article 1, apartat 2). Ara bé, el propòsit no acaba desenvolupant-se degut a les pressions polítiques de les potències

⁷² HANNUM, H., “The right of self-determination in the twenty-first century”, *Washington and Lee Law Review*, 55 (3), 1998, p. 776-779.

⁷³ DE OBIETA, J., *El derecho humano de la autodeterminación de los pueblos*, Tecnos, 1985, p. 48.

⁷⁴ President Wilson d'Estats Units d'America, en el seu escrit dels catorze punts de 1918, disponible a http://avalon.law.yale.edu/20th_century/wilson14.asp [consultat el 17 d'abril de 2019]

colonials, sobretot Regne Unit i França, que encara conserven vastes possessions colonials⁷⁵.

L'evolució de la societat internacional posterior, i la seva confluència amb polítiques favorables a la descolonització, va provocar el canvi de la conservadora regulació de la Carta amb la progressiva liquidació de les situacions colonials al llarg del planeta, quedant poques situacions en pocs territoris, com ara la Polinèsia Francesa⁷⁶, important en el nostre estudi.

És clar que el DI no reconeix nous paradigmes del segle XIX, sinó que sembla estancat en les situacions colonials, i una de les raons és perquè tota la superfície terrestre està dividida entre Estats sobirans, i la lliure determinació és un dret que reconeix la capacitat de crear un nou Estat, que necessàriament inclou el dret a la secessió. Així, molt pocs iusinternacionalistes suggereixen que tots els pobles tenen el dret a un Estat, i implícita o explícitament rebutgen el dret a la secessió⁷⁷.

El principi d'autodeterminació doncs, en relació amb les situacions colonials, suposa per a un poble colonial el seu dret a ser consultat, a expressar lliurement la seva opinió sobre el desig de conformar una condició política i econòmica, i, si es decidís, el dret a convertir-se en un Estat sobirà i independent⁷⁸.

La seva consagració com a principi de DI positiu es fa a través d'importantes resolucions de l'Assemblea General de NU, començant per la *Resolució 1514 (XV)* de 14 de desembre de 1960, on s'incorpora una Declaració sobre la concessió de la independència als pobles colonials⁷⁹. Orientant-se només als pobles colonials, la *Resolució 1541 (XV)* els entén com aquell poble que no ha assolit la plenitud del

⁷⁵ Vegis la Carta de les Nacions Unides article 1 apartat 1. DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p.299.

⁷⁶ DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 299-300.

⁷⁷ HANNUM, H., "The specter of secession: responding to claims for ethnic self-determination", *Foreign Affairs*, 77, 1998, p. 13-16.

⁷⁸ GUTIÉRREZ, C., *Derecho internacional público*, Trotta, 1995, pág. 199.

⁷⁹ Vegis la Resolució Assemblea General de Nacions Unides 1514 (XV) de 14 de desembre de 1960. També anomenada Carta Magna de la Descolonització.

govern propi però es troba en progrés cap a aquest objectiu, que habita un territori que està separat geogràficament del país que l'administra i es diferent d'ells en els seus aspectes ètnics o culturals, sense perjudici de poder tenir en compte altres elements, de caràcter administratiu, polític, econòmic o històric, susceptibles d'influir en les relacions entre Metròpoli i el territori i reflectir que aquest es troba arbitràriament en una situació de subordinació⁸⁰.

En la Resolució 2625 (XXV) es va anar més enllà indicant que el territori d'una colònia o un altre territori no autònom té, en virtut de la Carta de Nacions Unides, una condició jurídica diferent i separada de la del territori de l'Estat que l'administra, conservant la condició fins que el poble colonial hagi exercit el seu dret a la lliure determinació⁸¹.

En el cas específic de les “*floating cities*” és difícil incloure els seus habitants dins del concepte de poble, però és encara més difícil incloure'ls en el terme poble colonial. Ara bé, certes col·lectivitats en el segle XXI s'erigeixen com a competents per exercir algun tipus de procés que els permeti autodeterminar-se, actualment entès com a dret a decidir, que no existeix com a tal en el DI.

El dret a decidir s'hauria d'entendre com un dret individual exercit per una col·lectivitat dels membres d'una comunitat territorialment localitzada i democràticament organitzada que permeti expressar i realitzar mitjançant un procediment democràtic la voluntat de redefinir l'estatus polític i el marc institucional fonamentals de dita comunitat, inclosa la possibilitat de constituir un estat independent⁸².

Aquestes pretensions vénen donades per interpretacions noves sobre les normes internacionals, atorgant una interpretació diferent de la que actualment regeix en el DI. Sobretot, es genera dins de l'entorn acadèmic internacional que veu que les

⁸⁰ REMIRO, A., et al., *Derecho internacional*, Tirant lo Blanch, 2010, p. 100-150; Vegis la Resolució de l'Assamblea General de Nacions Unides 1541 (XV) de 15 de desembre de 1960.

⁸¹ Vegis la Resolució de l'Assamblea General de Nacions Unides 2625 (XXV) de 24 d'octubre de 1970.

⁸² BARCELÓ, M., et. al., *El derecho a decidir: Teoría i pràctica de un nuevo derecho*, Atelier, 2015, p. 33.

propostes actuals ja no poden ser les mateixes que fa dues dècades, generant-se un debat respecte de la legitimitat democràtica⁸³. Per exemple, el que proclama el Pacte Internacional de drets civils i polítics de 1966, si fos interpretat extensivament, s'afirma que tots els pobles tenen dret a la lliure determinació, negant qualsevol distinció entre colonials o no. Així, el principi d'autodeterminació dels pobles es presenta, per aquests moviments secessionistes, com un principi de valor universal que ha transcendit de la seva aplicació a les situacions colonials, arribant als pobles de qualsevol Estat, en forma de dret a decidir.

No és d'esperar que el D.I. elaborat pels Estats sobirans, consagri aquest principi en favor dels drets de les col·lectivitats integrants dels Estats consolidats. Les diferents resolucions que s'han vist, limiten l'exercici del dret, com ara la 1514 (XV) que declara contrari a la Carta de les NU tot aquell intent dirigit a trencar la unitat nacional i la integritat territorial d'un país. En situacions d'aquest tipus, es permet l'exercici del dret a la lliure determinació internament, per la qual un poble pot aconseguir un desenvolupament polític a través de l'autogovern⁸⁴.

És important destacar el Dictamen de 20 d'agost de 1988 de la Cort Suprema de Canadà, sobre l'assumpte de secessió del Quebec, on es senyala que el dret només es genera per les antigues colònies, a pobles sotmesos a una ocupació estrangera o pel rebuig a l'accés al govern, casos en què no entra el Quebec⁸⁵. La Cort acaba manifestant que el DI dona gran importància a la integritat territorial dels Estats, i deixa en mans del dret intern de l'Estat existent del qual el poble secessionista forma part, decidir la creació o no d'un nou Estat⁸⁶.

⁸³ REQUEJO, F., "La legitimitat de les secessions", *La Vanguardia*, 28 de juliol de 2014, disponible a <http://www.ferranrequejo.cat/Blocdenotes/tabid/704/articleType/ArticleView/articleId/184/Language/ca-ES/Article-La-Vanguardia--2-juliol-2014-La-legitimitat-de-les-secessions.aspx> [consultat el 1 d'abril de 2019]

⁸⁴ DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 304.

⁸⁵ Vegis el Dictamen de 20 d'agost de 1988 sobre l'assumpte de secessió del Quebec formulat per la Cort Suprema de Canadà.

⁸⁶ DIEZ DE VELASCO, M., *op. cit.* p. 305.

Seguint el mateix raonament, el TIJ en la seva opinió consultiva de 22 de juliol de 2010 sobre la conformitat amb el DI de la declaració unilateral d'independència relativa a Kosovo, es va limitar a indicar que el D.I. general no comporta cap prohibició aplicable a les declaracions d'independència y que per tant, la declaració unilateral d'independència de Kosovo de 17 de febrer de 2008 no va violar el DI general⁸⁷.

Considerant que el dret a decidir no està previst en el marc internacional, les activitats dirigides a la consecució de la independència no vulneren el DI, però al mateix temps, no poden ser contràries al dret intern de l'Estat on es troben. L'única manera d'assolir la independència seria fer-ho per les vies legals establertes en l'Estat d'origen, com podria ser mitjançant un referèndum⁸⁸.

Efectivament els Estats són reticents a l'hora de crear normes que puguin reconèixer la lliure determinació de pobles fora de situacions colonials o un dret a decidir, perquè posarien en perill la seva estatalitat i la seva integritat territorial⁸⁹, afavorint als moviments secessionistes. Com que els conflictes territorials persisteixen, els Estats opten per l'atorgament de més autogovern, sempre sota la jurisdicció estatal, encara que en alguns casos no és suficient per frenar les reivindicacions sobiranistes dels pobles.

Podríem plantejar un canvi interpretatiu en el futur, que permeti englobar més col·lectivitats amb el dret a la lliure determinació, enfocant-nos una mica en el sentit literal del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics⁹⁰, adoptat per l'AGNU el 1966, on el seu article 1, afirma que tots els pobles tenen el dret a la lliure determinació, incloent-hi molt més que els pobles colonials⁹¹.

⁸⁷ Tribunal Internacional de Justícia (TIJ), "Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of kosovo", Advisory Opinion, *I.C.J. Reports 2010*, p. 403.

⁸⁸ PONS, X., *Cataluña: derecho a decidir y derecho internacional*, Editorial Reus, 2015, p. 37.

⁸⁹ PONS, X., *op. cit.* p. 281-287.

⁹⁰ Pacte Internacional de Dret Civils i Polítics , instrument adoptat i obert a la firma, ratificació i adhesió per l'Assemblea General de les Nacions Unides. Resolució 2200 A (XXI) de 16 de desembre de 1966. Entra en vigor el 23 de març de 1976.

⁹¹ Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, 1966, article 1.

Les interpretacions no permeten que aquest dret sigui universalment acceptat per a tots els pobles, ja que se'n fa una interpretació restrictiva. Així, en les pròximes dècades, el dret i el seu contingut jurídic ha d'evolucionar, eliminant les prerrogatives dels Estats defensades per la Cort Suprema de Canadà⁹² que vinculen el dret a un mercadeig polític insegur.

En conclusió, la lliure determinació dels pobles és un dret que s'aplica actualment de forma exclusiva als pobles colonials, obligant a tots aquells pobles no colonials que volen autodeterminar-se a fer efectiu el dret a decidir (creat pels mateixos) no reconegut en l'àmbit internacional, i que pot ser objecte de diferents polítiques governatives, poden ser reconeguts com Kosovo o no ser-ho, segons els interessos dels Estats. Això sí, quan el poble que el reivindica pot afectar la integritat territorial de l'Estat, es nega i s'intenta pal·liar amb tota mena de mecanismes, sigui amb l'autogovern (o extensió del mateix) o impedit el dret de vot.

B. ESTATALITAT DE LES “*FLOATING CITIES*”

1. La viabilitat de les “floating cities” com a nous Estats

L'objectiu d'aquesta secció, és consolidar el dret internacional exposat per contrastar-lo amb les “*floating cities*” que havíem vist en la primera part del treball.

Reiterant allò citat *supra*, la Convenció de Montevideo considera que l'Estat com a subjecte internacional ha de tenir 4 característiques: (a) població permanent; (b) territori determinat; (c) govern; i (d) capacitat per establir relacions amb la resta d'Estats.

És difícil aplicar aquestes condicions a un projecte que tot just és una idea embrionària, i que a la pràctica no existeix, tot és teòric. Per poder parlar d'Estat en referència a les “*floating cities*” caldrà imaginar-les com a construccions existents

⁹² Vegis el Dictamen de 20 d'agost de 1988 de la Cort Suprema de Canadà, en el que s'indica que el DI atorga gran importància a la integritat territorial dels Estats, i de forma general, deixa en mans del dret intern de l'Estat existent del que l'entitat secessionista forma part, decidir la creació o no d'un nou Estat.

en el mar, com si efectivament fossin reals o mitjançant un exercici d'imaginació a futur.

Remarcant el fet que actualment es vulgui construir la “*floating city*” sota la jurisdicció d'un Estat hoste, en el cas de la primera la Polinèsia Francesa que forma part de l'Estat francès, tot sembla indicar que aconseguir un Estat independent ha de ser una proposta a llarg termini, preveient una perllongació en el temps considerable si es vol consolidar com a Estat. Si es persisteix en l'afirmació de què la finalitat última de les ciutats flotants és constituir un nou Estat, cal entreveure els procediments que poden seguir aquestes construccions per crear un subjecte de DI que pugui ser catalogat com a Estat dins de la comunitat internacional.

Considerant el projecte final presentat pel *Seasteding Institute*, la construcció de plataformes unides al fons marí de forma permanent o teòricament semi-mòbil, semblants a les illes artificials existents, sense flotació, delimita territorialment la “*floating city*” implicant la seva mobilitat per l'alta mar. Imaginant que l'estructura fos mòbil, costaria molt afirmar que la ciutat flotant té un territori delimitat, ja que el territori d'un Estat recordem, no només s'emmarcaria en la construcció en si, sinó que s'hauria d'estendre als espais marins i aeris adjacents, que al veure's contínuament canviant, no podria proclamar-se sobre ells cap tipus de sobirania. Qualsevol entitat marina mòbil podria reclamar la potestat jurisdiccional sobre espais marins que canviarien constantment, creant una enorme inseguretat jurídica⁹³, proclamant com a Estats aigües d'altres Estats o que pertanyen a l'alta mar.

Així, com que l'estructura es fixa i permanent, delimitar el territori es factible, ja que els límits marins i aeris es troben prefixats per la normativa internacional, reconeixent per a aquestes ciutats una possible jurisdicció sobre zones adjacents.

Respecte a la població, aquesta ha de ser permanent tal com figura en el Conveni de Montevideo. L'element de la població sí que es pot donar en les “*floating cities*” perquè podran considerar-se dins del concepte tots aquells habitants i residents de

⁹³ Vegis la CNUDM 1982 i els diferents règims de les zones marítimes susceptibles de cert control per part dels Estats.

la ciutat, independentment de la nacionalitat que tinguin. Cal recordar que la població no hauria de tenir res a veure amb la nacionalitat de les persones, sinó en la permanència de la gent en un territori, perquè si els individus es troben en aquest territori de forma permanent, tant és la seva nacionalitat, ja que són part de la població. Igualment, qualsevol persona que es trobi en el territori de l'Estat està sotmesa a la *summa potestas* de l'Estat, sense tenir en compte la seva nacionalitat.

En cas que els habitants canviessin cada determinat temps, aquest requisit no es donaria, però com en principi, les persones residents a la ciutat flotant hi viuran de forma contínua, això generarà una població permanent a la ciutat. Tot dependrà dels mecanismes que segueixin els ideòlegs del projecte, perquè si fracassen en la internacionalització de la ciutat i no aconsegueixen convèncer a la gent per viure a la ciutat flotant, no hi haurà cap població que pugui ser utilitzada per crear un hipotètic Estat.

Pel que fa al govern, els impulsors de la ciutat flotant pensaven a crear ciutats políticament independents en aigües internacionals i crear, el que ells anomenen *start-up governments*.⁹⁴ Ja hem vist que ara, la construcció en aigües internacionals s'ha canviat per l'edificació de les ciutats a prop d'illes naturals que els permetin certa estabilitat i protecció de les inclemències meteorològiques.

La voluntat d'aquests *start-up governments*, és obrir la porta a un possible flux migratori de totes aquelles persones que estan insatisfetes amb l'actuació dels governs dels Estats on resideixen i busquen un nou lloc on provar sort i inventar noves formes de govern i noves maneres de cohabitar amb altres persones⁹⁵. També, es presenta com a una revolucionària solució per pal·liar altres problemes que afrontarà la societat del futur, per exemple la sobrepoblació i l'augment del nivell del mar⁹⁶. Com que la totalitat de la superfície terrestre està reclamada pels diferents

⁹⁴ THE SEASTEADING INSTITUTE, *op. cit.* p. 8

⁹⁵ RODRIGUEZ, E. "An essay on the future of self-determination and the evolution of the concept of peoples" *El Estado en la encrucijada: retos y desafíos en la Sociedad internacional del siglo XXI*, Editorial Aranzadi, 2016, p. 403-404.

⁹⁶ THE SEASTEADING INSTITUTE, principis de l'organització disponibles a <https://www.seasteading.org/> [consultat el 19 d'abril de 2019]

Estats enfront d'un mar pràcticament inhabitat, pensen en recorre als espais marins per a fer efectiva la seva idea, i crear un sistema de govern nou, que pugui generar un Estat independent⁹⁷.

En el cas de la “*floating city*” de la Polinèsia Francesa (PF), s'haurà d'iniciar el projecte sota la jurisdicció de l'Estat francès, encara que tindran certa autonomia atorgada mitjançant negociació amb el Govern regional, ens trobaríem dins d'un cas d'autogovern dins d'un Estat, i no d'un govern Estatal efectiu.

Aplicant doncs les 4 característiques d'estatalitat a les “*floating cities*”, ens trobaríem que l'extensió que adquireix la construcció de la ciutat flotant podria ser considerada el seu territori; que els seus habitants podrien ser considerats com a població permanents; i que òbviament aquesta ciutat hauria de tenir algun tipus de forma de govern, però caldrà veure si serà un govern autònom o dependent de l'Estat hoste.

En últim lloc, respecte de la capacitat de les ciutats flotants per establir relacions, això dependrà molt de la seva acceptació en la comunitat internacional, i de si els tercers Estats la reconeixen com a autèntic Estat. Aquest és un afer més polític que constitutiu, ja que l'article 3 de la Convenció de Montevideo estableix que l'existència de l'Estat és independent al reconeixement per la resta⁹⁸,

El reconeixement no deixa de ser un acte declaratiu⁹⁹ lliure, pel qual un Estat reconeix a un altre com a igual, i a falta d'un deure jurídic de reconèixer, s'han anat creant doctrines, entre elles la Doctrina Estrada¹⁰⁰, on el govern mexicà es reserva el dret de reconèixer o no, decantant-se pel reconeixement tàcit per no ferir sensibilitats dels Estats, amb el manteniment o retirada de diplomàtics.

⁹⁷ HANNUM, H., “*Specter of...*”, *op. cit.* p.13.

⁹⁸ Convenció de Montevideo sobre drets i deures dels Estats de 1933, article 1 i 3.

⁹⁹ INSTITUT DE DRET INTERNACIONAL, *11th Commission, Resolution*, Art. 2, *Annuaire*, 1936, III, p. 300-301.

¹⁰⁰ SOLER, J. J., “La doctrina Estrada”, *Revista de la Universitat de Mèxic*, 2002, p. 1-9, disponible http://www.revistadelauniversidad.unam.mx/ojs_rum/files/journals/1/articles/15389/public/15389-20787-1-PB.pdf [consultat el 22 d'abril]

Justament, cal negar, a hores d'ara, qualsevol mena de govern Estatal efectiu, perquè la ciutat neix sota el paraigües d'un Estat hoste i no en l'alta mar, limitant enormement el progrés que podria tenir una futura “*floating city*” respecte a la consecució de l'estatalitat, i també del reconeixement, perquè no hi ha cap Estat que es pugui plantejar reconèixer expressa o tàcitament una nova ciutat flotant en aigües territorials d'un Estat.

El principal inconvenient no es presenta respecte de la població i el territori, i segurament tampoc del seu govern, sinó de sí la comunitat internacional serà capaç de reconèixer un territori com a independent quan es dubtosa la seva configuració estatal.

Afirmativament, la independència de les ciutats flotants quedarà renegada sempre que es mantingui la seva configuració actual dins de qualsevol Estat hoste, fent pràcticament impossible la seva constitució en Estat de facto, sotmetent-se en el cas de la PF al règim de l'Estat francès, i en el cas d'altres ciutats sota el règim de l'Estat on s'originin.

Per tant, tenint en compte això, i eliminant pràcticament la possibilitat de creació d'un Estat *ex novo*, només podem explorar l'única via per la qual, ara mateix, podria consolidar-se un Estat en relació a les “*floating cities*”. La formació de l'Estat passa per la inclusió dels habitants d'aquesta ciutat en el concepte internacional de poble, i l'obertura de la possibilitat de tenir un cert grau de dret a la lliure determinació, reconeguda pels pobles.

2. El dret a decidir com a mecanisme d'establiment de nous Estats “flotants”: especial referència al cas de la Polinèsia Francesa

a) El dret a decidir dels nous Estats “flotants”

Filant amb allò que s'indica *supra*, l'única viabilitat, que en l'horitzó actual del projecte es manté per a poder crear un nou Estat, és considerar la població de la “*floating cities*” com a poble segons el DI, amb el reconeixement del seu dret a la lliure determinació.

Sabent que la idea d'establir la ciutat en aigües territorials d'un altre Estat, encara que es produeixi una cessió important d'autonomia política, impedeix la creació i

la constitució d'un Estat¹⁰¹, encara que el plantejament sigui temporal amb la finalitat de la independència, la configuració ha anat situant-se en un extrem en el qual l'única via existent per a fer-ho possible seria l'autodeterminació.

La independència a través d'aquesta via seria necessàriament llarga, perquè caldrà primer construir aquestes ciutats, i que es converteixin en ciutats raonablement poblades per població permanent. Hauran de passar dècades perquè tal societat adquireixi uns ideals comuns, una cultura o algun element característic que els diferenciï de l'Estat on estan, i es puguin considerar com a un autèntic poble¹⁰².

Malgrat que els ideòlegs del moviment pensen en el dret a la lliure determinació per legitimar l'empresa que els ocupa, el DI vist fins el moment només reconeix el dret a la lliure determinació pels pobles colonials, negant-lo per la resta. Així, algunes de les interpretacions amb les quals es fonamenten disten molt de la concepció actual del dret¹⁰³, però no eliminen la possibilitat de convertir-se en un futur en un poble capaç d'exercir el dret a la lliure determinació si la interpretació adquirís un nou sentit¹⁰⁴.

Segons RODRIGUEZ, no hi ha cap norma dins del DI sobre la lliure determinació dels pobles que podria ser aplicada al cas especial dels seasteaders (com s'anomenaran els habitants de la "*floating city*"), perquè diu que les reclamacions no estan fonamentades per cap text legal, ja que no son el tipus de "poble" pel que està previst aquest dret positivitzat¹⁰⁵, tradicionalment previst pels pobles colonials. L'autora, manifesta que tan sols es podrien incloure en la concepció de poble i que

¹⁰¹ THE SEASTEDING INSTITUTE, *op. cit.* p. 13-18

¹⁰² HANNUM, H., "*Specter of*", *op. cit.* p. 3-5.

¹⁰³ KAROL, R. "Proposed inhabited artificial islands in international waters: international law analysis in regards to resource use, law of the sea and norms of self-determination and state recognition" *Universiteit van Amsterdam*, 1999, p. 24-38 disponible a <http://seasteadingorg.wpengine.com/wp-content/uploads/2015/12/Proposed-Inhabited-Artificial-Islands-in-International-Waters.pdf> [consultat el 18 de març de 2019]

¹⁰⁴ RODRIGUEZ, E. *op. cit.* p. 406-407.

¹⁰⁵ RODRIGUEZ, E. *op. cit.* p. 408.

se'ls reconeixes el dret, si es produís un canvi en la interpretació de les normes, però no en la concepció actual.

Òbviament la postura real dels Estats no es partidària de la interpretació extensiva del que per exemple recull el Pacte de Drets Civils i Polítics del 1966, i la majoria de la comunitat internacional segueixen l'estela del que defensa RODRIGUEZ. Així, encara que els instruments jurídics hi són, la voluntat política imperant actualment impedeix el reconeixement del dret de forma general, interpretant el terme de forma restrictiva, només podent ser aplicada a situacions colonials o d'ocupació forçosa¹⁰⁶.

Davant la negativa dels Estats respecte de la possibilitat anterior, els pobles no colonials que volen esdevenir un nou Estat, creen el dret a decidir. Encara que aquest no es un dret existent internacionalment, són moltes les col·lectivitats que es basen en ell per reivindicar visions secessionistes d'aquelles Estats dels quals en formen part.

Ja s'ha vist, que en el cas de Kosovo, el tribunal indica que amb la declaració unilateral d'independència del poble kosovar no es vulnera el dret internacional, i el tribunal de Canada en el cas del Quebec afirma que les actuacions del poble no poden anar en contra del dret intern estatal.

El dret a decidir no es fonamenta jurídicament com a dret, sinó què es reivindica com a una interpretació que el dret a la lliure determinació hauria d'adquirir en un futur, en un ideari propi del segle XXI allunyant-se de la interpretació restrictiva que s'ha vingut realitzant sobre aquest dret. Tanmateix, la reticència dels Estats a evolucionar i crear nous marcs interpretatius per reconèixer el dret a la lliure determinació més enllà dels pobles colonials rau en la possibilitat de que amb tal reconeixement s'enforteixin els col·lectius secessionistes i s'afebleixin els Estats actuals¹⁰⁷.

¹⁰⁶ DE OBIETA, J., *op. cit.* p. 51-62.

¹⁰⁷ BARCELÓ, M., *op. cit.*, p. 147-150.

Ara bé, l'immobilisme perpetu tampoc hauria de ser la realitat pràctica imperant, sinó que l'Estat hauria de pactar amb les col·lectivitats algun tipus de solució per vies legals, però sempre que una de les possibles solucions passi per la disgregació estatal, es seguirà negant el dret a decidir dels pobles. D'aquest fet es denota la urgent reforma que cal afrontar en la interpretació de les normes de DI.

Per tant, fins que no es creï un nou paradigma interpretatiu, si les diferents ciutats flotants que es puguin trobar sota diferents Estats hostes volen separar-se de l'Estat on s'originen mitjançant el terme dret a decidir, aquest només es podria exercir sota el règim de l'ordenament intern de l'Estat en qüestió i sempre que es consensuï amb l'Estat.

b) Cas especial de la futura “floating city” de la Polinèsia Francesa

En el cas de la futura “floating city” de la Polinèsia Francesa, dirigint-nos cap a una possible aplicació pràctica de tot el què s'ha citat *supra*, es podria defensar que els *seasteaders* se'ls pogués reconèixer, amb el pas del temps, el dret a instar per vies democràtiques una independència de l'Estat francès. Caldria doncs utilitzar el format d'un referèndum o l'aplicació d'alguna llei que permetés arribar a la consecució efectiva d'un nou Estat, encara que sembla improbable que un Estat com el francès negociï la cessió de part del seu territori i la pèrdua de zones marines en favor d'un tercer Estat. La “floating city” serà dependent de la voluntat política que les autoritats franceses puguin tenir.

Després de presentar les vies en les que les ciutats flotants poden basar-se, queda presentar una possibilitat per a la creació d'un nou Estat flotant que no depèn directament ni de les “floating cities” ni dels seus habitants, sinó de la Polinèsia Francesa. No sabem si els pioners del projecte poden haver previst aquesta proposta, però no es una estratègia esbiaixada, ja que seguim estrictament un raonament jurídic fonamentat en el contingut relatat fins ara.

La “floating city” no deixa de ser una construcció localitzada (normalment en el mar territorial) sota la jurisdicció d'un Estat hoste, impedit la seva independència, però s'ha de posar èmfasis en què la regió on es vol construir la ciutat flotant és la

Polinèsia Francesa, una regió dependent de l'Estat francès, i per tant, regida pel Dret francès i pel DI.

No podem negar, que la potestat que avui en dia continuen tenint els francesos sobre el territori, s'escau a l'expansió marítima que es va començar a realitzar a partir del descobriment d'Amèrica per part de Cristòfol Colom el 1492¹⁰⁸. El conjunt d'arxipèlags de la Polinèsia Francesa van ser annexionats a França durant el segle XIX¹⁰⁹, i a partir de 2003 reben el nom de col·lectivitats d'ultramar. Fins i tot, tenen una moneda especial, el franc de les colònies franceses del pacífic.

Sense anar més lluny, la Polinèsia Francesa és un clar exemple de colònia, tal com els diferents textos internacionals han anat relatant. Recuperant la Resolució 1541 (XV) i la seva definició com a poble colonial¹¹⁰, podem afirmar sense error que els habitants de la PF són un poble colonial, i com a tal, el DI els reconeix el dret a la lliure determinació, i a més a més, de forma expressa i clara com s'ha esmentat anteriorment.

Així, si els polinesos volguessin independitzar-se, i decidissin que el millor model per a ser governats és la creació d'un nou Estat, podrien legítimament exercir aquest dret perquè els pobles colonials són un dels pocs exemples on la comunitat internacional no és ambigua, i es reconeix obertament la seva capacitat d'exercir el dret a la lliure determinació¹¹¹.

Construint la ciutat flotant en les aigües territorials de la Polinèsia Francesa, en principi s'impedeix la creació *ex novo* de l'Estat, derivant les possibilitats cap a la consolidació com a col·lectivitat capaç d'exercir en un cert grau el dret a la lliure determinació, tot i no ser poble colonial. Però, si de forma paral·lela a la construcció, la Polinèsia Francesa i concretament els seus ciutadans, decidissin

¹⁰⁸ Vegis l'article del NATIONAL GEOGRAPHIC disponible a https://www.nationalgeographic.com.es/historia/grandes-reportajes/descubrimiento-america-octubre-1492-primer-viaje-colon-las-indias_10778 [consultat el 22 d'abril de 2019]

¹⁰⁹ TOULLELAN, P., *Tahití colonial (1860-1914)*, Publicaciones de Sorbona, París, 1984. p. 1-100.

¹¹⁰ Vegis la Resolució de l'AGNU 1541 (XV).

¹¹¹ Vegis les Resolucions de l'AGNU 1514 (XV), 1541 (XV) i la 2625 (XXV). Vegis el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966 article 1.

crear un Estat independent de França, la realitat d'un Estat "flotant" no estaria tan lluny i s'obriria una nova possibilitat.

Evidentment no és el mateix negociar amb una gran potencia com es França, amb els seus interessos en la zona, que negociar amb la PF, perquè amb ells seria molt més senzill arribar a un acord. tal com s'ha fet per a la construcció, o es pot pactar l'annexió de les "*floating cities*" a l'Estat que sorgeixi de l'exercici de l'autodeterminació dels polinesos, el nou Estat independent.

Les possibilitats presentades fins ara no s'exposen per a ser un *numerus clausus*. Imaginar futurs règims per les "*floating cities*" ha d'annexar-se a la constant evolució pràctica del sistema jurídic. Abans d'acabar, m'agradaria fer referència a altres opcions més alternatives.

La primera d'elles, seria el pagament d'un cànon econòmic de les ciutats flotants a l'Estat francès o a la PF (si s'independitzen), per tal de que se'ls hi permetés utilitzar les zones territorials de la PF com a pròpies. Així, mitjançant aquesta contribució econòmica, l'Estat permetria a la ciutat governar-se autònomament sense cap tipus de jurisdicció estatal, creant de facto un Estat independent i sobirà. A canvi d'una quantitat substancial de diners s'atorgaria la independència consentida per l'Estat.

La segona opció, seria que la "*floating city*" s'erigís com a centre financer internacional, com moltes de les illes que avui en dia existeixen, convertint-se en l'autèntic motor econòmic d'aquella zona, i adquirint en el llarg del temps autonomia suficient com per constituir-se com a Estat independent. Incloent una de les possibilitats anteriors, si la ciutat flotant es convertís en el centre financer de la zona, fins i tot la Polinèsia Francesa podria associar-se amb la "*floating city*" i crear un nou Estat, on la ciutat fos el motor econòmic del país.

En conclusió, la deriva adoptada pels ideòlegs del projecte, no permet crear un Estat de forma originària en el moment de la seva creació, sinó que només permeten utilitzar mecanismes imaginatius per poder configurar a les "*floating cities*" com autèntics Estats Independents, però en el cas de la "*floating city*" de la Polinèsia es pot plantejar una nova estratègia per aconseguir la independència.

CONCLUSIONS

En el transcurs d'aquest treball, s'han pogut tractar conceptes i figures relacionades amb el món marítim, però també relacionades amb els Estats. De l'estudi d'aquestes aspectes, s'han extret les següents conclusions:

PRIMERA.- Les “*floating cities*”, s'erigeixen com a mecanisme per pal·liar alguns dels problemes als què pot enfrontar-se la societat internacional en els pròxims anys. En concret, poden arribar a ser útils per contrarestar els problemes derivats del canvi climàtic, com ara el creixement del nivell del mar, que comportarà la desaparició de moltes illes i ciutats, creant la possibilitat de construir noves illes per sobre el nivell del mar. Igualment, aquestes construccions poden ser una bona solució per fer front a la sobrepoblació del planeta, i aprofitar el 71% de la superfície coberta d'aigua per establir nous habitatns. Contràriament als ideòlegs del projecte, som reticents a pensar que les “*floating cities*” siguin susceptibles de crear noves formes de governar i enriquir els pobres.

SEGONA.- Les “*floating cities*” tal com són enteses actualment pels pioners del projecte, es converteixen *de facto* en illes artificials, ja que a la pràctica, les ciutats flotants no floten sobre l'aigua sinó que tenen una estructura no visible que les uneix al fons marí, molt similars a les illes artificials que existeixen. Així, la seva estructura no seria una activitat diferent de la construcció d'illes artificials, incloent les “*floating cities*” dins del concepte d'illes artificials, i permetent concebre aquestes com a instrument per superar la desaparició de territoris a conseqüència del canvi climàtic.

TERCERA.- Les “*floating cities*” de cap manera poden assimilar-se amb els vaixells o els bucs. En un principi, la perspectiva del treball era superar les possibles llacunes de les ciutats flotants comparant-les amb els vaixells, degut a la mobilitat que aparentment les “*floating cities*” tenien. Un cop comprovat que aquestes construccions realment tindran connexió amb el fons marí, convertint-les en edificacions permanents o semi-fixes, i la possibilitat de què es construeixi un escull que protegeixi les plataformes, elimina qualsevol tipus de mobilitat, o almenys una mobilitat semblant a la dels vaixells. Per tant, no es poden equiparar les ciutats

flotants amb el concepte de vaixell, així com amb el règim jurídic previst en el DI pels vaixells.

QUARTA.- De la generalitat de la terminologia juridico-marina internacional es constata que tant les illes artificials com les ciutats flotants poden ser enteses com a instal·lacions marines, ja que si les ciutats són illes artificials, sabem que la normativa internacional utilitza el terme instal·lacions de forma genèrica, on s'inclouen les illes, i per tant, també les "*floating cities*". Aquest terme inclou multiplicitat d'estructures diferents, entre elles les plataformes d'extracció de petroli o les illes artificials dedicades a ús militar, i tal com s'han pogut exposar, s'arriba a la conclusió que calia catalogar i dividir les instal·lacions segons la finalitat per la qual són construïdes.

CINQUENA.- El règim jurídic aplicable a les "*floating cities*" ha de ser per analogia el mateix que el previst per les illes artificials per evitar possibles llacunes quan aquestes siguin una realitat. Així, s'haurà de seguir la CNUDM de 1982 per a establir les normes que regiran la construcció i desenvolupament de les "*floating cities*" en tots aquells aspectes referents als espais marítims. Precisant, les "*floating cities*" podran ser construïdes pels Estats en totes aquelles zones on tenen potestats, mar territorial, zona contigua, i la zona econòmica exclusiva, i en totes aquelles zones on no tenen jurisdicció, com ara l'alta mar, hauran de comptar en principi amb l'autorització de l'Autoritat dels Fons Marins i Oceànics, perquè tant les illes com les ciutats flotants tenen connexió amb el fons marí per molt que es construeixin en alta mar.

SISENA.- Referent a la possibilitat que les "*floating cities*" esdevinguin nous Estats, s'ha d'afirmar que és pràcticament impossible que amb la seva construcció, com formulen a hores d'ara els ideòlegs del projecte, es creï un Estat *ex novo*, perquè les ciutats flotants es construïran en aigües territorials d'un Estat hoste, i al ser dins d'aquesta zona marítima, es trobaran supeditades a la *summa potestas* de dit Estat.. Malgrat que gaudeixin d'un territori determinat i una població permanent, el govern que tindran no serà autònom sinó que estarà subjugat a l'Estat hoste en forma d'autogovern. Com a conseqüència de la falta de govern independent que efectivament els representi, no tindran la capacitat de relacionar-se amb la resta de

subjectes de DI, perquè difícilment algun Estat els reconeixerà com a iguals i establirà relacions amb ells. En definitiva, dels quatre elements que la Convenció de Montevideo recull, dos podrien ser fàcilment factibles tal com es presenta actualment el projecte, però els altres dos difícilment són susceptibles de ser constitutius d'un Estat. Finalment assenyalar que sí la construcció es realitza en alta mar, i es complissin tots els elements constitutius d'un Estat, podria convertir-se en un nou Estat, però dins del marc en el què ens trobem ara mateix, això no és possible

SETENA.- Cal remarcar que el reconeixement, més que un acte jurídic i taxat per la normativa, és un acte essencialment declaratiu que depèn de forma directa de les actuacions polítiques de l'Estat i dels seus interessos. El reconeixement no suposa l'existència d'un Estat, sinó que un Estat existeix, independentment de què sigui reconegut o no, quan reuneix els 4 elements assenyalats a l'article 3 de la Convenció de Montevideo. Seguint el fil de l'anterior conclusió, si no podem constituir les ciutats flotants com a Estats dins del marc actual, tampoc pot ser viable pensar que cap Estat els reconeix-hi, ja que podria constituir una potencial forma d'intervenció en els àfers interns de l'Estat hoste.

VUITENA.- Donada la impossibilitat de ser reconegudes *ex novo* com a Estats, l'única possibilitat que tenen les “floating cities” de crear un Estat per elles mateixes, és la seva consideració com a poble, i el posterior reconeixement del seu dret a decidir, ja que el dret a la lliure determinació dels pobles està només reconegut pels pobles colonials, terme en el que no entren els nous ents creats per les ciutats flotants. Aquesta situació, és planteja a molt llarg termini perquè cal crear una col·lectivitat de persones que s'identifiquin sota determinats parametres culturals i adquireixin una identitat pròpia com a poble, quelcom que no s'aconsegueix fàcilment sinó que requereix un període llarg de temps. Si en un futur es considera els habitants de les ciutats flotants com a poble, caldrà analitzar si se'ls reconeix en certa mesura el dret a autodeterminar-se o a poder decidir el seu futur lliurement, i si aquesta decisió és la de crear un nou Estat independent, s'hauran de seguir les vies fixades per la Cort Suprema de Canadà en el cas del Quebec. Una via que vincula la possibilitat de decidir amb la legislació de l'ordenament intern de cada Estat. Serà necessari en el futur fer evolucionar el paradigma interpretatiu

actual, estenent el dret a la lliure determinació a situacions no només colonials, que reconeguin als pobles en general poder decidir lliurement el seu futur sense dependre de decisions Estatals.

NOVENA.- Esgotades les opcions que les “*floating cities*” tenen per configurar-se elles individualment com a Estats independents, entra en escena la possibilitat d’una futura independència de la Polinèsia Francesa. Aquesta regió que depèn de França, és un clar exemple de regió colonial, i per tant, els seus habitants són considerats poble colonial en els termes de les Resolucions 1514, 1541 (XV) i 2625 (XXV). En efecte, si tal poble es pot considerar colonial, existeix un clar i estès reconeixement del seu dret a la lliure determinació, deixant entreveure un futur Estat independent. Si aquesta independència es concretes, les “*floating cities*” tindrien dues opcions, o bé ajuntar-se amb la Polinèsia Francesa i crear un nou Estat conjuntament, o bé, un cop aquesta regió assolís la independència, entrar en negociacions tractant de buscar una solució equitativa per tal de poder crear un autèntic Estat flotant. Tanmateix, cal preveure altres mecanismes imaginatius i moderns respecte de la situació entre la Polinèsia Francesa i les “*floating cities*”, com ara el pagament d’un cànon econòmic per l’establiment de la ciutat en aquella zona a canvi de sobirania que conduís a la independència, o bé, la configuració de la ciutat flotant com a centre financer internacional.

DESENA.- Ulteriorment, cal destacar la profunda ambigüitat dels termes definits per la Comunitat Internacional respecte de la normativa aplicable. Per tal d’evitar desavinences terminològiques entre els Estats, s’opta per la política ambigua a l’hora de redactar els textos normatius, conduint en alguns casos a la més elemental inseguretat jurídica, ambigüitat que interessa a les grans potències, perquè és en les llacunes on la pràctica internacional s’expandeix. Això, contrasta clarament amb la visió d’un món cada vegada més globalitzat, les limitacions persisteixen, ja que els interessos nacionals es sobreposen a qualsevol intent de facilitar la pràctica internacional. Hom es pot trobar en la paradoxa de saber quin règim jurídic és aplicable a les illes artificials però no saber que és una illa artificial. Al final, prima el principi del sentit comú, com deia el jutge Scrutton, no saber definir una illa artificial però saber que allò que tenim davant és una illa artificial, com ho són les “*floating cities*”.

BIBLIOGRAFIA

A. DOCUMENTS

1. Tractats Internacionals

Convenció sobre Drets i Deures dels Estats, coneguda com a Convenció de Montevideo, de 26 de desembre de 1933.

Carta de les Nacions Unides, de 26 de juny de 1945.

Convenció de Nacions Unides sobre Mar Territorial i Zona Contigua, de 29 d'abril de 1958.

Convenció de Nacions Unides sobre Alta Mar, de 29 d'abril de 1958.

Convenció de Nacions Unides sobre Plataforma Continental, de 29 d'abril de 1958.

Convenció sobre Pesca i Conservació dels Recursos Vius de l'Alta Mar, de 29 d'abril de 1958.

Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, de 16 de desembre 1966.

Conveni Internacional per prevenir la contaminació per vaixells (MARPOL 73/78), de 17 de febrer de 1973.

Convenció de Nacions Unides sobre Dret del Mar, de 30 d'abril de 1982.

2. Jurisprudència

- Internacional

TPJI, *The Case of the S.S. "Lotus"* (France/Turkey), sentència de 7 de setembre de 1927, *Collection of Judgements*, Serie A – N° 10.

TIJ, *Western Sahara*, dictamen de 16 d'octubre de 1975, *ICJ Reports* 1975, p.12.

TIJ, *Case concerning delimitation of the maritime boundary in the Gulf of Maine Area* (Canada/United States of America), sentència de 12 d'octubre de 1984, *ICJ Reports (II)* 1984, p.246.

TIJ, *Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence in Respect of Kosovo*, dictamen de 22 de juliol del 2010, *ICJ Reports* 2010, p. 403.

- Interna

COURT OF APPEAL GREAT BRITAIN. *Merchants' Marine Insurance Co Ltd v North of England Protection and Indemnity Association*, 25 LR 446, 1926.

CORT SUPREMA DE CANADA. *Governor in Council referring to Supreme Court three questions relating to secession of Quebec from Canada*, dictamen de 20 d'agost de 1988.

3. Documents de les Nacions Unides

AGNU, Resolució 1514 (XV), “Declaración sobre la concesión de la independencia a los países i pueblos coloniales”, de 14 de desembre de 1960.

AGNU, Resolució 1541 (XV), “Principios que deben servir de guía a los Estados miembros para determinar si existe o no la obligación de transmitir la información que se pide en el inciso del artículo 73 de la Carta”, de 15 de desembre de 1960.

AGNU, Resolució 2625 (XXV), “Declaración relativa a los principios de derecho internacional referente a las relaciones de amistad y a la cooperación entre los estados de conformidad con la Carta de Naciones Unidas”, 24 d'octubre de 1970.

IPCC, Climate Change 2014. AR5 Synthesis Report. *Contribution of Working Group I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Geneva, 2014.

AGNU, Resolució 70/1, “Transformar nuestro mundo: la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible”, de 25 de setembre de 2015.

IPCC, *Global warming of 1.5° C*, octubre, 2018.

4. Altres documents

ILC., “Regime of the High Seas”, *Yearbook*, II, 1950, p.38.

INSTITUT DE DRET INTERNACIONAL, 11th Commission, Resolution, Art. 2 *Annuaire*, 1936, III, p. 300-301.

INTERNATIONAL MARITIME DICTIONARY, *Definition of Vessel*, University of Texas.

THE SEASTEADING INSTITUTE, *Reimagining civilization with floating cities*, disponible a <https://www.seasteading.org/> [consultada el 5 de març de 2019].

THE SEASTEADING INSTITUTE, *The Floating city project: research conducted between march 2013 and march 2014*, disponible a http://www.seasteading.org/wp-content/uploads/2015/12/Floating-City-Project-Report-4_25_2014.pdf [consultat el 30 de gener de 2019].

U.S. GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM (USGCRP), Climate Science Special Report, Fourth National Climate Assessment (NCA4), volume I, 2017.

U.S. GLOBAL CHANGE RESEARCH PROGRAM (USGCRP), Impacts, risks, and adaptation in the United States, Fourth National Climate Assessment (NCA4), volume II, 2018.

WILSON. *President Wilson d'Estats Units d'Amèrica, en el seu escrit dels catorze punts de 1918*, disponible a http://avalon.law.yale.edu/20th_century/wilson14.asp [consultat el 17 d'abril de 2019]

B. DOCTRINA

ARTEM, B., *The role of the international seabed authority in the regime of the protection of the living resources within areas beyond national jurisdiction*, UiT The Arctic University of Norway, 2003, p. 34-46, disponible a <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/6169/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [consultat el 5 d'abril de 2019]

BAHMAN, A.D., *Legal regime of the artificial islands in the Caspian Sea*, 2011, disponible a <http://www.payvand.com/news/11/dec/1046.html> [consultat el 5 d'abril de 2019]

BARCELÓ, M., *et al, El derecho a decidir: teoria i pràctica de un nuevo derecho*, Atelier, 2015.

BERBERIS, J., *Los sujetos del derecho internacional actual*, Tecnos, 1984.

BRIJ. M. D., "Offshore platforms: a legal overview in Indian Ocean perspective", *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India*; 9 (1), 2013, p. 80-109.

BROWN, E.D., “The significance of a possible EC EZZ for the law relation to artificial islands, installations, and structures, and to cables and pipelines, in the exclusive economic zone”. *Ocean Development & International Law*, 23 (2-3), 1992, p. 115-144.

CHEN, Y., “South China sea tension on fire: China’s recent moves on building artificial islands in troubled waters and their implications on maritime law”, *Maritime and Security Law Journal*, 2015, p. 1-15.

DE OBIETA, J., *El derecho humano de la autodeterminación de los pueblos*, Tecnos, 1985.

DENNIS, T.A., “Principality of sealand: nation building by individuals”, *Tulsa Journal of Comparative and International Law*, 10 (1), 2002, p. 261-296.

DIEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de derecho internacional público*, 18ª ed., Tecnos, 2013.

FRENCH, D., *Statehood and self-determination reconciling tradition and modernity in international law*, Cambridge, 2013.

GAGAIN, M., “Climate change, sea level rise, and artificial islands: saving the Maldives “statehood and maritime claims through the constitution of the oceans”. *Colorado Journal of International Environment Law & Policy*, 23, 2012, p. 77-120.

GALLEGO, J., “Aristoteles, la ciudad-estado y la Asamblea democrática. Reflexiones en torno al libro III de la Política”, *Gerion Revista de Història Antigua*, 14, 1996, p. 143-182.

GALEA, F., “Artificial islands in the law of the sea”, Dissertation for the Degree in Law University of Malta, 2009, disponible a <https://www.blue21.nl/wp-content/uploads/2015/10/Artificial-Islands-in-The-Law-of-the-Sea.pdf> [consultat el 21 de març de 2019]

GREEN, M., *International Law*, 3ª edició, Pitman Publishing, 1987.

GUTIÉRREZ, C., *Derecho internacional público*, Trotta, 1995.

HANNUM, H., “The right of self-determination in the twenty-first century”, *Washington and Lee Law Review*, 55 (3), 1998, p. 773-780.

HANNUM, H. “The specter of secession: responding to claims for ethnic self-determination”, *Foreign Affairs*, 77 (2), 1998, p.13-18.

KAROL, R. *Proposed inhabited artificial islands in international waters: international law analysis in regards to resource use, law of the sea and norms of self-determination and state recognition*, Tesi doctoral inèdita, Universiteit van Amsterdam, 1999, disponible a <http://seasteadingorg.wpengine.com/wp-content/uploads/2015/12/Proposed-Inhabited-Artificial-Islands-in-International-Waters.pdf> [consultat el 18 de març de 2019]

MOHIE EL-DIN, R. “Futuristic cities “aqua cities””, *International Conference on IT, Architecture and Mechanical Engineering*, 2015, p. 81-86, disponible a http://iieng.org/images/proceedings_pdf/9378E0515051.pdf [consultat el 15 d’abril de 2019]

NATIONAL GEOGRAPHIC, 2 d’octubre de 2018, disponible a https://www.nationalgeographic.com.es/historia/grandes-reportajes/descubrimiento-america-octubre-1492-primer-viaje-colon-las-indias_10778 [consultat el 22 d’abril de 2019]

NUNEZ, C., “Sea level rising”, 19 de febrer de 2019, *National Geographic*, disponible a <https://www.nationalgeographic.com/environment/global-warming/sea-level-rise/>. [consultat el 2 d’abril de 2019].

OXRAN, B.H. “Drawing lines in the sea” *Yale Journal of International Law*, 18 (2), 1993, p. 663-674.

PONS, X., *Cataluña: derecho a decidir y derecho internacional*, Editorial Reus, 2015.

QUIRCK, J; *Seasteading: how floating nations will restore the environment, enrich the poor, cure the sick, and liberate humanity from politicians*, Free Press, 2017.

REMIRO, A., et al., *Derecho internacional*, Tirant lo Blanch, 2010.

REQUEJO, F., “La legitimitat de les secessions”, *La Vanguardia*, 28 de juliol de 2014, disponible a <http://www.ferreanrequejo.cat/Blocdenotes/tabid/704/articleType/ArticleView/articleId/184/Language/ca-ES/Article-La-Vanguardia--2-juliol-2014-La-legitimitat-de-les-secessions.aspx> [consultat el 1 d’abril de 2019]

RICHARDS. K.R., “Deepwater mobile oil rigs in the exclusive economic zone and the uncertainty of coastal state jurisdiction”, *Journal of International Business and Law*; 10 (2), 2011, p. 387-412.

RODRIGUEZ, J. P., “The legal challenges of unmanned ships in the private maritime law: what laws would you change?”, a *Port, Maritime and Transport Law between Legacies of the Past and Modernization, I Diritto Marittimo-Quaderni*, 5, 2018, p. 493-524.

RODRIGUEZ, E. “An essay on the future of self-determination and the evolution of the concept of peoples”, *El Estado en la encrucijada: retos y desafíos en la Sociedad internacional del siglo XXI*, Aranzadi, 2016.

ROGERS, R. “The legal regime governing AUV operations how far and how wide”, 2012, disponible a <http://ieeexplore.ieee.org/document/6380745/> [consultat el 3 d’abril de 2019].

SATRIA, D., *et. al.*, “The hague codification conference of 1930 and Convention of the high seas 1958”, Universitas Sebelas Maret, disponible a https://www.academia.edu/31763533/THE_HAGUE_CODIFICATION_CONFERENCE_1930_AND_CONVENTION_ON_THE_HIGH_SEAS_1958.docx [consultat el 23 d’abril]

SOBRINO, J.M., “El régimen jurídico de la explotación de los fondos marinos y oceánicos y los intereses de España”, *Anuario da Facultade de Dereito da Universidade da Coruña*, 3, 1999, p. 609-634.

SOLER, J.J. “La doctrina Estrada”, *Revista de la Universitat de Mèxic*, 2002, disponible a http://www.revistadelauniversidad.unam.mx/ojs_rum/files/journals/1/articles/15389/public/15389-20787-1-PB.pdf [consultat el 22 d’abril]

SOONS, A. “Artificial islands and installations in international law” *Occasional Paper Series Law of the Sea Institute University of Rhode Island*, 22, 1974. p. 1-43.

STAJANOVSKA-STEFANOVA, A., *et. al.*, “State as a subject of international law”, *US-CHINA Law Review*, 13 (25), 2016, p. 25-33.

TANAKA, Y., *The international law of the sea*, Cambridge, 2015.

TOULLELAN, P. *Tahiti colonial (1860-1914)*, Publicaciones de Sorbona, París, 1984.

TSALTAS, G., *et.al.*, “Artificial islands and structures as a means of safeguarding state sovereignty against sea level rise. A law of the sea perspective”, Panteion University of Athens, disponible a https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2409890 [consultat el 1 d’abril de 2019].

UNIVERSIDAD NACIONAL AUTÒNOMA DE MEXICO. Explotación de los fondos marinos y la convención de las Naciones Unidas sobre el derecho del mar”, 2003, p. 25-26, disponible a <https://archivos.juridicas.unam.mx/www/bjv/libros/2/831/19.pdf> [consultat el 1 d’abril de 2019]

WARREN, J., “The law of the sea: offshore installations and marine pollution” *Pepperdine Law Review*, 12 (2), 1985, p. 381-396.

ZOHOURIAN, M.A.; “The real nature of artificial islands, installation and structures from perspective of law of the sea”, *Asia-Pacific Journal of Law, Politics and Administration*, 2 (1), 2018, p. 13-26.

ZOLFACHARIFARD, E., “Plans for world's first 'floating city' unveiled: radical designs could be built in the Pacific Ocean in 2019”, *Daily Mail Online*, 17 de gener del 2017, disponible a <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4127954/Plans-world-s-floating-city-unveiled.html> [consultat el 30 de gener 2019]